

NOWY

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Sobota, dnia 13 grudnia 1913 r.

Redakcja i administracja „Now. Kurjera Łódzkiego“ mieści się w lokalu przy ul. Zachodniej № 37.

Interesowani do redakcji, zgłaszać się mogą do 12 do 3 po południu i od 6 do 7 wiecz.

Administracja otwarta od 8 rano do 7 wiecz.

Adres telegraficzny „Łódź Kurjer“

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca, za artykuły nieoznaczone z góry cena, honorarjów administracja **wypłacać nie będzie.**

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, miesięcznie kop. 50.

Za odnośzenie do domu lub przesyłkę pocztową dolicza się 20 kop. miesięcznie.

Za przesyłkę zagranicę dolicza się 60 k. miesięcznie

Zmiana adresu 20 kop.

Telefon № 253.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 50 kop. za wiersz lub jego miejsce, nadesłane 50 kop., nekrologi i reklamy 15 kop.; ogłoszenia zwyczajne 10 kop., Drobne ogłoszenia 1½ kop. za wyraz

Ogłoszenia zamiejscowe: I strona 50 kop. reklamy po 20 kop., zwyczaj. 12 k. za wiersz lub jego miejsce, w tekście 75 kop.

Agentury: w Łodzi Biuro ogłoszeń „Promień“, Piotrkowska 81; w Pabjanicach A. Wadzyński, Zamkowa 28; w Zgierzu: Nowy Rynek, kiosk Aleksandra Lacha
WYŁĄCZNE PRAWO przyjmowania ogłoszeń w Rosji, za granicą i w Król. Polskiem, oprócz Łodzi i okolicy, oddane jest Domowi Handl. L. i E. Metzki i S-ka

Grand-Hotel w Łodzi.

Sprzedaż tortów, ciasta i różnego pieczywa

z cukierni własnej

po cenach przystępnych.

Szybka dostawa
zapewniona. :: ::

Zamówienia przyjmowane
są w każdym czasie. :: ::

Telef. 21-50 — Oddział sprzedaży ciast.

Mentona

RIWIERA FRANCUSKA

Słońce, Kwiaty, Błękit.

można mieć za godzin 50.

Casino Municipal — Golf links Tennis-Club.

Liczne miejsca przechadzek. Rozrywki wielkoświatowe.

10 minut drogi od Monte-Carlo.

Bliższych wiadomości i objaśnień udziela Comité de Publicité et d'Initiative.

Teatr Polski

Cegielniana 63
(DRAMAT I KOMEDJA).

Dziś
wiecz.

„**Krakowiacy i Górale**“

Jutro
po poł.

BĘBEN

Jutro
wiecz.

„**Krakowiacy i górale**“

Opera i Operetka

Łódzka

ul. Konstantynowska № 16.

Dziś
wiecz.

„**Manewry Jesienne**“

Jutro
po poł.

EWA

Jutro
wiecz.

Manewry jesienne

Na Gwiazdkę

Tow. Akc. „Siemens“

ul. Piotrkowska 96, dom własny, poleca:

Duży wybór

wykwintnych zyrandeli od najtańszych do najdroższych

niemieckich, angielskich,
francuskich i innych fabryk.

Nowe Modele!

Lampki na choinkę: kwiaty, owoce,
zwierzęta etc.

Aparaty do grzania i gotowania.

Lampki rurkowe „Verico“ z dziennem
światłem. r1870-1-1

MENTONA

Sanatorjum „GORBIO“. Najpiękniejsza i najzdrowsza miejscowość na francuskiej Riwierze. Chorzych na gruźlicę nie przyjmują. Prospekty wysyła na żądanie. Starszy lekarz Dr. Eberman.

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ

partyjnych sztuk
i resztek z fabryki
81r09-9

LEONHARDA

hurtowo i detalicznie.
Handlującym rabat.

Edmund Wasilewski. Łódź, Kałna 36.

Tanio do nabycia w bazarze „WIEDZY“

Mikołajewska 34.

Mikołajewska 34.

ozdoby choinkowe od 2 kop., gry i zabawki, wyroby ludowe, resztki towarów, kalendarze ścienne i t. p. r1877-3-1

Na ogólne zebranie obywateli m. Łodzi,

odbyć się mające w poniedziałek 15 b. m. o godz. 8 wieczorem w sali Koncertowej przy ul. Dzielnej nr. 18, zaprasza uprzejmie wszystkich obywateli miasta naszego, bez różnicy wyznania, narodowości i stanu; a mianowicie: p. p. przemysłowców i fabrykantów, duchowieństwo, przedstawicieli prasy, ster finansowych i szkolnych, właścicieli domów i kupców, robotników i rzemieślników i wszystkich którzy brali udział w pracach komitetu: kierowników obwodu, rewirów, podrewirów,

Komitet obywatelski

niesienia pomocy robotnikom bez pracy.

Porządek dzienny: Wybór przewodniczącego. Odczytanie sprawozdania i protokołu komisji rewizyjnej. Wniosek Komitetu, jaki dać obrót zaoszczędzonej sumie rb. 18709 kop. 73. Wnioski obecnych. Likwidacja.

Laboratorium

chemiczno-bakterjologiczne

Magistra N. Schatza.

Piotrkowska 37. Analizy lekarskie; moczu płocin, krwi i t. d. Analizy chemiczno-techniczne, wody, mydła, tłuszczów i t. d. Badania krwi na syfilis. 1279-50

NICEA

37, Promenade des Anglais

Hôtel Negresco

Dyrekcja: H. Negresco

Casino Municipal de Nice.

300 pokoi. 300 łazienek.

Telefon w każdym pokoju.

Najpiękniejsze Apartamenty w Świecie. Kuchnia powszechnie

znana z dobroci. 10r

CENY UMIARKOWANE.

Najbliższy numer składa się z 8 kolumn.

SZCZEPAN OSSOWSKI
INŻYNIER
Obróca Patentowy
Petersburg Wozniesiński Prospekt 20
Berlin Potsdamerstr. 5.

KALENDARZYK.

Sobota, 18 grudnia 1918 r.

Dziś: Łucji P. P.

Jutro: Dyoskora i Herona M

Wiązanka „Nowego Wremieni“.

Zdaje się, iż w całej Polsce nikt się nie łudzi co do sympatii, jakie posiada dla nas „Nowoje Wremia“.

Pismo to tyle razy i tak wyraźnie zaznaczało swoje stanowisko, tak często ze szpalt „dokładów“ Mieńskiego i innych wiały ku nam insynuacje, kłamliwe wieści i pełne nienawiści opinie, iż nikt z publicystów polskich, ani z czytającej publiczności nie liczy na zrozumienie naszych potrzeb z tej strony.

Wprawdzie słowa „Nowego Wremieni“ są „obowiązujące“ tylko dla przyznającej się do tego redakcji dwugroszówki i wprawdzie do kłamstw „Nowego Wremieni“ jesteśmy przyzwyczajeni, tym nie mniej warto zwrócić uwagę na ostatnie informacje „z Warszawy“.

Korespondent nowo-wremieński donosi nam bowiem ni mniej ni więcej tylko o... spisku prasy polskiej przeciwko marjawitom.

Opisawszy z oburzeniem i ze zgrozą prześladowania i insynuacje prasy polskiej w stosunku do nowej sekty, korespondent warszawski robi następujące odkrycia. Insynuacje okazały się jednak złą bronią, gdyż czytając je, wielu czytelników polaków bardziej krytycznych sięgnęło do pism marjawickich i, studując te ostatnie przekonali się „kogo to“ (podkreślenie N. Wremieni) tak obsypywano obelgami.

Skutek był ten, iż, jak donosi korespondent, szeregi marjawickie zapełniły się nowymi wyznawcami, rekrutującymi się z pomiędzy niedawnych oponentów.

Skonstatowawszy ten fakt, prasa polska postanowiła walczyć inną bronią, straszliwszą daleko — mianowicie milczeniem.

Wystawcie sobie czytelnicy ciemną, ponurą noc; czarne, skłębione chmury przysłoniły księżyc na nowiu, nagle jakaś postać w czarnej opończy w czarnej masce przesuwa się wzdłuż murów uspijonych domów, to polski redaktor-spiskowiec.

Za pierwszym sunie drugi, trzeci, dziesiąty; w pieczarze oświetlonej słabym ogarkiem zbierają się wszyscy, kilkadziesiąt rąk spoczywa na trupiej czasce i z kilkadziesiątu ust wybiega przejmujący szept: „ani słowa o marjawitach, przysięgacie?“ „przysięgamy“ — czarna noc, spiszek zawarty, rozchodzą się i giną w mroku.

Poinformowawszy czytelników „Now. Wremieni“ o tym spisku, korespondent opisuje straszne inkwizycyjne pogromy marjawitów, obrzuca biskupów polskich stakiem wymyślań i kończy z patosem: „ciekawym, do czego by doszło, gdyby władza w Warszawie choć na jeden dzień dostała się w ręce biskupa polskiego — nie należy wątpić, iż sceny noej św. Bartłomieja mogłyby się co do joty powtórzyć“.

Nie mam zamiaru kruszyć kopji w obronie lub też przeciw marjawitom wiem, że przy powstawaniu tej sekty miały miejsce karygodne wal-

ki bratobójcze, nie zdają sobie sprawę z tego, iż podobne walki mogą wybuchnąć tylko na podłożu obustronnego fanatyzmu i nie ulega dla mnie wątpliwości, iż żaden z biskupów nie nawoływał do mordowania marjawitów.

Wprawdzie duchowieństwo polskie szczególnie wyższe, niejednokrotnie w historii lat ostatnich nie umiało czuć ducha narodowego, wprawdzie pragnieniem uciśnionych mas niejednokrotnie zabrakło pomocy dostojników kościoła, tym nie mniej na podobne argumenty ze strony „N. Wremieni“ nie zasłużyli oni. Szczegółowszy obrachunek za napasć na duchowieństwo polskie składam w godniejszej, bardziej narodowej ręce, ot ci, dla których słowa „N. Wremieni“ były „obowiązujące“, powołani są do tej obrony przedewszystkiem.

W tym samym numerze „Now. Wremieni“ czytamy parę notatek z życia ukraińców galicyjskich. Cały szereg dogryzań, przyćmów z racji przemianowania szkoły w Harodenku na szkołę „imienia Szewczenki“ zakończony jest zdaniem, iż napróżno rusini się na stworzenie jakiegoś nowego języka, w którym by się mówiło Oleksińko, zamiast Aleksiejenko gdyż chłopcy ruscy w Galicji nie wiedzą, co to jest Ukraina i na twierdzenie, iż są ukraińcami, obrażają się, mówiąc: „abo ja szczo ukrawi?“

Nie nadzbyt wyszukany dowcip, no ale według stawu grobla — poziom kulturalny, „Now. Wremieni“ z tego dowcipu jest aż nadto widoczny.

To stałe atakowanie galicyjskich ukraińców, to napadanie na nich przez N. Wremia, powinno by się trochę przyczynić do rozszerzenia widnokręgu zapatrywań naszych narodowych demokratów.

Czy te ataki nie powinny wpłynąć choć trochę na przyspieszenie porozumienia w sprawie reformy wyborczej w sejmie lwowskim?

Dwóch ludzi, niosąc razem jeden i ten sam ciężar, mniej się zmęczy, niż wysilając się na udźwignięcie go oddzielnie.

Kto wie, czy dla rozwoju kultury obu narodów w Galicji nie lepiej byłoby zasmucić Mieńskiego i całe Nowoje Wremia?

Albowiem smutek naszych nieprzyjaciół może być często dobrą wskazówką kierunku na naszej drodze.

L. Chrzanowski.

Samorząd miejski.

Samorząd miejski zaprojektowano dla 9-ciu gubernji Królestwa Polskiego, w dziesiątej zaś, czyli chełmskiej gubernji, samorządu miejskiego obecnie wprowadzać nie zamierzono, albowiem rząd nie przygotował projektu dla gubernji chełmskiej.

Wraz z gubernją chełmską Królestwo Polskie, podług obliczeń warszawskiego komitetu statystycznego, posiadało w roku 1909 ludności prawosławnej 476,845, czyli w przybliżeniu 4 procent. Po odłączeniu wszakże gubernji chełmskiej, do której odeszło 358,068 prawosławnych (mianowicie ze wschodnich części gubernji lubelskiej 257,650), w dziesięciu gubernjach Królestwa pozostało 118,777 ludności prawosławnej (bez wojska), z czego w Warszawie mieszka 31,387 i w gubernji warszawskiej 11,645 prawosławnych; reszta jest rozrzucona w pozostałych 8-miu gubernjach: piotrkowskiej 21,123 w suwalskiej 12,711, w kaliskiej 7,504, w łomżyńskiej 7,031, w radomskiej 4,942, w kieleckiej 3,451, w płockiej

6,150, oraz w nowej gub. lubelskiej 15,763 prawosławnych.

W obecnej chwili ludność wszystkich dziesięciu gubernji Królestwa prawdopodobnie dosięgła liczby 13,000,000; po odliczeniu 950,000 mieszkańców gub. chełmskiej w pozostałych dziesięciu gubernjach Królestwa na 12,050,000 mieszkańców przypada prawosławnych 118 lub 120,000 czyli, że ludność prawosławna w dziesięciu gubernjach Królestwa Polskiego, mających posiadać samorząd miejski, stanowi mniej niż 1 procent całej ludności.

Działalność i byt Stow. Łódzkich.

„Tow. Kultury Polskiej“.

O działalności „Tow. Kultury Polskiej“ posiadamy b. skromne i niezupełne dane statystyczne.

Wypływa to oczywiście nie z naszej winy. Lwia część odpowiedzialności spada istotnie na przeszkody natury formalnej. Wiadomo bowiem, że działalność „Tow. Kultury Polskiej“ została na początku r. b. zawieszona przez władze, pod których opieką znajdują się wszystkie książki i materiały, dotyczące Tow., a z tego powodu nieprzystępne dla nas.

Jednak udało się nam zdobyć pewną część potrzebnego materiału.

Tow. powstało, jak głosi ustawa, celem podniesienia poziomu i rozwoju kultury narodu polskiego, na gruncie bezpartyjnym, wyłączającym wszelkie stronnice dążności polityczne.

Działalność swą Tow. rozwija w czterech kierunkach:

1) *społecznym*, mającym za zadanie wskazywanie potrzeby i pożytku, projektowanie i zakładanie wszelkich instytucji i urzędów społecznych, służących zwłaszcza ludowi, jak szpitalów, ochron, muzeów, klubów, domów ludowych etc.

2) *oświatowym*, mającym za zadanie podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa, a zwłaszcza ludu, przy pomocy zakładania i utrzymywania wszelkich instytucji i gromadzenia

wszelkich środków, służących do kształcenia narodu, jak czytelnia, bibliotek, pracowni naukowych, zbiorów, wydawnictw i t. p.

3) *ekonomicznym*, mającym za zadanie stworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju i pomnożenia źródeł materialnych bogactwa narodu, a zwłaszcza ludu, przy pomocy zakładania i organizowania kooperatyw, spółek przemysłowo-handlowych, kas oszczędnościowo-pożyczkowych i t. p. oraz,

4) *etycznym*, mającym za zadanie szczepienie w społeczeństwie zasad moralnych, poszanowanie praw ludzkich i obywatelskich, oraz obronę tych praw i zasad, gdziekolwiek i jakkolwiek one zostały uszczuplone lub pogwałcone; w tym celu Tow., z własnej lub cudzej inicjatywy, prowadzi dochodzenie przewinień, procesy, skargi do władz i instytucji ustawodawczych we wszystkich sprawach i wypadkach, w których albo dobro społeczne zostało urażone, albo prawa życia społecznego złamane.

Umyślnie przytoczyliśmy słowa powyższe, szeroko zakreślające program działalności „Tow. Kultury Polskiej“, aby na ich tle, wykazać niccość prac i wysiłków oddziału łódzkiego.

Tak szeroka ustawa pozwalała na wnikięcie we wszystkie przejawy współczesnego życia społecznego, dawała w ręce Zarządu potężną broń.

Nie skorzystano z niej jednak tak jak należało.

Obrano zwykłą drogę szablonową biblioteczo-odczytową.

Pominięto nadto jedną ważną stronę: ustawa Tow. wspomina kilkakrotnie o jego pracy wśród ludu i dla ludu i kładzie szczególny na to nacisk.

Oto jednak kilka cyfr.

Oddział łódzki Tow. Kultury Polskiej został założony jeszcze w 1908 roku. Faktycznie zaczął natomiast funkcjonować w październiku tegoż roku. Pierwsze miesiące, jak powiada, niegłoszone nigdy drukiem, sprawozdanie Zarządu za r. 1909 „zginęły dla instytucji z powodu pewnego błędania się przed wejściem na właściwą drogę“.

W pierwszym okresie istnienia

Tow. włożono w pracę organizacyjną wiele nieuchwytnych, nie dających się ująć w sprawozdanie zabiegów.

Tow. dzieliło się na trzy sekcje: 1) społeczno-ekonomiczną, 2) oświatową i 3) etyczną, z których każda pracowała w swym zakresie.

W r. 1909 sekcja społ. ekon. pracowała nad założeniem Tow. budowlanych mieszkań. Opracowano projekt ustawy Towarzystwa pod nazwą „Granit“.

Ustawa ta, odbita drukiem, obejmuje 33 wyczerpujące paragrafy, nie została jednak nigdy urzeczywistniona.

Sekcja oświatowa zajęła się organizacją biblioteki publicznej, zawierającej przeważnie książki naukowe, przeznaczone głównie dla poważniejszych studiów na miejscu.

Tymczasem funkcjonowała, otwartą 6 maja 1909 r., publiczną czytelnia pism, posiadająca 40 czasopism; zwiedziło ją do końca roku 1,549 osób.

Sekcja urządziła nadto, przez kilka wieczorów, wspólne głośne czytanie i komentowanie dzieł Słowackiego.

Sekcja etyczna nie została osobno zorganizowana, funkcjonowała jednak faktycznie pod kierunkiem członków zarządu. Odbył się jeden sąd honorowy. W dwóch wypadkach zarząd odmówił przyjęcia spraw, uznając je za nienadające się do rozpatrywania przez sąd T. K. P.

Odbyło się 6 wieczorów dyskusyjnych, na których oradowano b. ożywioną dyskusję. Prawo wstępu mieli tylko członkowie; ilość uczestników dochodziła czasem do stu osób.

Starania o urządzenie szeregu odczytów spotkały się z trudnościami natury formalnej. Zdołano urządzić zaledwie dwa odczyty.

Budżet Tow. wykazuje przeszło 2,275 rb.

Członków Tow. liczyło 346.

Sprawozdanie z r. 1910 wykazuje 409 członków, budżet -- 1,914 rubli.

Sekcja oświatowa zakończyła organizację biblioteki publicznej, która zaczęła funkcjonować 20 listopada 1910 r. i posiadała 2,352 skatalogowanych tomów.

Z biblioteki i czytelnia pism skorystano, w ciągu okresu sprawozdawczego, około 4,000 osób.

Sekcja etyczna urządziła 3 wieczory dyskusyjne i jeden odczyt.

Zorganizowana w ciągu roku sekcja równouprawnienia kobiet urządziła 2 wieczorki dyskusyjne które cieszyły się powodzeniem.

Działalność Tow. w latach następnych, nie tylko nie została rozszerzoną, lecz słabła powoli, malała. Zmniejszała się liczba członków, za rządowi opadały ręce.

Do wyżej podanych cyfr dorzucić możemy jeszcze kilka odczytów, wieczorów dyskusyjnych, jeszcze kilka tysięcy wydanych tomów.

Wszystko to jednak zawdzięczać należy wyłącznie energicznej pracy kilku jednostek, w pierwszym rzędzie pp.: Aleksandra Mogilnickiego, Tadeusza Kamińskiego, Dyonizego Sztuckiego i Marii Pogorzelskiej.

Ogół członków oddziału odznaczał się zadziwiająco bezczynnością.

Zapytywani przez nas wybitni działacze miejscowi, należący do składu zarządu Tow. i stojący po za nim, podali nam, jako przyczyny powyższego stanu rzeczy, ogólne osłabienie ruchu społecznego w Łodzi, ciężkie warunki pracy kulturalnej w naszym mieście, niezwykłą apatię, jaką ogarnęła nasze społeczeństwo po wysiłkach lat rewolucyjnych, brak ludzi do pracy i trudność zdobywania środków materialnych.

Główną zaś przyczyną bezczynności oddziału łódzkiego Tow. Kultury Polskiej leży w nieufności społeczeństwa polskiego względem stowarzyszenia.

Nadając mu urojoną pieczęć wyznaniowości i partyjności, odsuwało się od niego.

Tak nienormalne warunki stwarza obecny nastrój społeczeństwa miejscowego.

Tymczasem życie nie czekało na powolny zanik działalności Tow.

W pełnym letargu zamknięty go władze, na skutek znanych zajęć w łonie stowarzyszenia w Warszawie.

Obecnie zaś istnienie Tow. Kultury Polskiej jest w zawieszeniu.

Ostateczna decyzja zależy od Senatu, który wkrótce rozważyć będzie sprawę zamknięcia T. K. P.

Zaznaczając, że wobec bezczyn-

OKRUCHY TYGODNIOWE.

Saverne. — W Niemczech, a w... Meksyku. — Samorząd w Radzie państwa — Głupi Jaś — Kureczenie się idealistów i rozkład pewnego stronnictwa. — Upadek mrzonek — Trochę chronologii. — P. Gurko i żargon. — Co robicie? — W. W. i W. C.

Przeżywały w zeszłym tygodniu junkierskie i militarne Prusy swój *dies ater*, gdy druzgocząca większość głosów, parlament niemiecki wyraził swe votum nieufności dla kanclerza Rzeszy i potępił wybryki pruskiego żoldactwa względem spokojnych obywateli miasteczka Saverne w Alzacji. Był to świetny dzień tryumfu sprawiedliwości, wypowiedzenie się opinii ludowej ustami ludowego parlamentu, wybieranego na podstawie czteroprzymiotnikowego prawa głosowania — tak skłonny jest mniemać przeciwny obywatel, hołdujący ideom demokratycznym.

Nie byłoby tak świetnego tryumfu wcale, lub przynajmniej większość przeciwrządowa nie byłaby tak imponująca, gdyby Niemcy nie czuli, że poza alzacczykami, stoją miliony najeżonych francuskich bagnetów, odpariby sceptyk lub realista. Zgorzknienie to przebiegało też ze słów polskiego Trampczyńskiego, gdy przy sposobności zajął w Saverne wyliczać najrozmaitsze sposoby znęcania się oficerów i subalternów pruskich nad polskim rekrutem. Co jednak, odczytując tę całą dyskusję sejmową, mogli sobie pomyśleć mieszkańcy innych krajów, dajmy na to Meksyku?

W Saverne żoldacy chodzili po ulicy z ostro nabita bronią i nadzianymi bagnetami, grożąc ludności, lecz nie strzelając i nie raniąc nikogo; gdzieindziej wojsko bez ostrzeżeń strzelało salwami po ulicach, do okien i do balkonów, a nawet wpada-

ło do fabryk w godzinach pracy i urządzało rzeź personelu kantorowego i ludu robotczego.

W Saverne wojsko pozwalało sobie aresztować spokojnych przechodniów na ulicach, lecz nazajutrz byli oni stawieni pod sąd i natychmiast zwolnieni; gdzieindziej również aresztują bez upoważnienia sądowego i trzymają pod śledztwem, a właściwie bez śledztwa, miesiącami, latami.

Z powodu tych zajęć w Saverne, powstała olbrzymia wrzawa, która ogarnęła nie tylko Alzację, nie tylko Rzeszę, lecz niemal cały świat cywilizowany; gdy się gdzieindziej dzieją rzeczy bez porównania straszniejsze, pies kulawy o to nie zaszczecha. Poślowie alzaccy umieli się o te gwałty żoldactwa bardzo energicznie upomnieć; gdzieindziej maltretowana ludność ma też niby swoich posłów, ale ci dyplomatycznie milczą, ażeby nie wystąpić z interpelacją w nieodpowiedniej chwili i nie narażać sobie stronnictw, uważanych za zaprzyjaźnione.

Jeżeli więc poznańscy czują się pokrzywdzonymi w porównaniu do mieszkańców Alzacji i Lotaryngji, to mogą się pocieszyć tym, że gdzieindziej jest daleko gorzej. — Podobny *dies ater* przeżyły w dniu 10 grudnia 1913 roku i nasze stronnictwa jawnej i zamaskowanej ugody, gdy rosyjska Rada Państwa odmówiła swej sankcji nawet dla tych marnych ochłapów, jakich raczyła udzielić językowi polskiemu w projektowanym samorządzie miejskim w Prowislinskim kraju, Duma Państwowa. Trudno sobie wyobrazić smotniejszy, więcej pałacy i poniżający policzek jak ten, który w dniu 10 grudnia został wymierzony ręką rozmaitych d. s. s., t. i. d. sowieńników, stanowiących większość Rady Państwa naszym demorosłym Bismarckom, Cavourm i Deakom, zasiadającym w kołach polskich obywateli i rządzących rosyjskich. Ile łak, cierpień, krwi serdecznej i

ofiarności ten potworny niedonosek, zwany samorządem miejskim w Prowislinskim istnieje bajka, w której głupi Jaś kolejno zamienia bryłę złota na konia, krowę, świnię, gęś, oselkę do ostrzenia noży, która ostatecznie tonie w studni, podczas gdy Jaś chce się z niej wody napić. — Rolę takiego głupiego, a szczęśliwego Jasia odegrało w naszym społeczeństwie stronnictwo, niegdyś najliczniejsze i uważające siebie za gospodarza w kraju, za jedynie i prawdziwie polskie. Pamiętamy wszyscy jego program, który jako wykwit mądrości politycznej nakazywano obkładać wszystkim nowowstępującym adeptom. Było to przed tak zwaną erą konstytucyjną. W programie tym ideał uważający polaka był wymieniony po prostu, po imieniu, bez żadnych trwożliwych niedomówień i wstydlivych osłonek. Abstrahując od sosu, w którym był podany, każdy polak musiał się na ten program pisać, gdyż zawierał on słowo magiczne, lśniąca na dzień duszy każdego polaka. Była to owa bryła złota głupiego Jasia.

Wtem stronnictwo owo zostaje zaskoczony ruchami 1904/5 roku i nieoczekiwanym dla niego manifestem październikowym. Przywódcom stronnictwa zamajaczyły wawrzyny parlamentarne, sukcesy Smolków, Jaworskich, Dunajewskich... Lecz owa bryła złota była zbyt wielkim ciężarem na słabe barki naszych embrjonalnych mężów stanu, ażeby z nią można było wkroczyć w progę pałacu Tauryckiego. Pospieszono więc ją copperszej zamienić na krowę, — która otrzymała na imię Autonomja.

Napróżno przed tą operacją zamierzoną ostrzegali zarówno proletariacka polska partja socjalistyczna, jak i polska narodowa Irredenta, w której imieniu przemawiał Studnicki, a której nienależny ułóżsamiać ani z późniejszą frondą, ani jeszcze późniejszą secesją, fornicjami które się

zróżniczkowały stopniowo w miarę rozpadania się wielkiego stronnictwa. Oto wyżej wymienione odłamy zastrzegły się i niezgadzały się na wzięcie udziału w wyborach do Dumy państwowej z powodów zasadniczych, gdyż niepodobna było tego uczynić bez skurczenia swych aspiracji, bez sprzeniewierzenia się idei naczelnej i gwiazdzie przewodniej. Olbrzymia większość społeczeństwa popieściła do urny wyborczej, durzona wykretami i frezeologią.

Wybrańcy utworzyli solidarne koło, i rozpoczęło się zawrotne lawirowanie we wszelkich kierunkach, z przewagą jednak prawego. Zawróciło się w głowie przywódców, bałkotali coś o języczku uwagi, a w swej lojalności szli w zawody z prawicą dumską. Pomogli przeforsować budżet wojskowy, wciąż za to oczekując autonomji. Na tych krętackich manewrach najpierwsza poznała się klasa robotnicza, która była przez partję kierującą zorganizowana do walki z przeciwnikami politycznymi w odrębny odłam, i gremjalnie nie tylko wzięła rozbrat ze swymi rodzicami chrześnymi, lecz się nawet ostro im przeciwstawiła (wrzesień 1906 roku). Ten fakt nie był żadnym *memento* dla menterów; przeszli oni nad nim do porządku dziennego, zadowolili się wykleciem ze społeczności polskiej warcholącego odłamu.

Przewrót czerweowy 1907 roku, gdy szersze przedstawicielstwo zostało zredukowane do jednej trzeciej, a prawa wyborcze mas ludowych w całym państwie uległy „wyjaśnieniu“, znacznie je ograniczającym, również nie otrzeźwił naszych posłów i kół społecznych z nimi stojących. Zdawało się, że nastąpiła ostateczna pora na otrząśnięcie z sandałów pyłu niegościnnych sal Pałacu Tauryckiego. Poślowie Koła Polskiego wskazywali jednak na grożący projekt odcięcia Chełmszczyzny i zrobienia z tego nieszczęsnego kraju

ności oddziału łódzkiego, zamknięcie „Kultury“ nie wyrządziło bezpośrednio Łodzi wielkiej krzywdy, wyraźnie musimy tylko żał, że dziwnym spletem okoliczności, „Tow. Kultury Polskiej“ mającej w Łodzi tak wdzięczne pole do pracy, nie zdołało rozwinąć się należycie na naszym gruncie, nie przyciągnęło większych zastępów pracowników społecznych i wykonujących, w pierwszych latach istnienia, szereg wysiłków, mających na celu organizację Tow., wegetowało dalej, do ostatnich dni, raczej niż żyło, życiem silnem, odrębnem i pożytecznem.

J. B.

Początek polityki pokojowej?

„Russkoje Słowo“ w artykule p. t. „Początek polityki pokojowej“ podaje, że Kokowcow dlatego tak gorąco bronił praw języka polskiego podczas dyskusji nad samorządem w Królestwie Polskiem w Radzie Państwa, gdyż miał ku temu poważne powody.

Podczas swego pobytu zagranicą, szczególnie w przyjacielskiej Francji, Kokowcow doszedł do wniosku, że należy poczynić pierwsze kroki, które Królestwo Polskie mogłoby przyjąć jako początek pokojowej polityki Cesarstwa względem tego kraju, który graniczy z sąsiednim mocarstwem.

Mówią, że opinia kierownika rządu rosyjskiego w sprawie języka polskiego spotkała się z aprobatą sfer.

W ten sposób głosowanie Rady państwa skierowane było nie tylko przeciw gabinetowi lecz również przeciw temu systemowi myśli państwowej, który zwykle znajduje stronników wśród prawego skrzydła Rady państwa.

Wiadomości ogólne.

○ **Sądy pojednawcze.** Ministerjum spraw wewnętrznych, jak donosi „Rus. Sl.“, złożyło Radzie ministrów projekt prawa, traktujący o

organizacji sądów pojednawczych dla przedsiębiorstw fabrycznych.

Dotychczas (czytamy w motywach projektu), wypadki pojednawczego rozstrzygnięcia nieporozumień pomiędzy fabrykantami a robotnikami były nadzwyczaj rzadkie, co ministerjum spraw wewnętrznych przypisuje z jednej strony różnicy interesów ekonomicznych robotników i fabrykantów, z drugiej zaś strony braku organizacji, któraby mogła rozważać owe różnice.

Według projektu, w skład sądów pojednawczych wejdą przedstawiciele władz zainteresowanych w tem, by życie fabryczne biegło w spokoju, przedstawiciele interesowanych (fabrykanci i robotnicy), wreszcie biegli.

Ze świata.

○ **O rosyjskich więźniów politycznych.** Na zapytanie socjalisty Lucci: czy rząd zamierza wziąć udział we wszechjętym w Niemczech ruchu na rzecz tysięcy rosyjskich więźniów politycznych? Wice-minister spraw zewnętrznych oświadczył, że rząd nie może się mieszać do spraw polityki wewnętrznej innego kraju. Podobne postępowanie jest dyktowane względami przyzwoitości międzynarodowej i konieczności utrzymania z innymi mocarstwami serdecznych stosunków, stanowiących podstawy pokojowej polityki Włoch. Oświadczenie to głośno oklaskiwano.

Z za kordonu.

○ **Umocnienie niemieckiej własności ziemskiej.** Jak donosi „Posener Tageblatt“ oba banki, założone w celu „umocnienia ziemskiej własności niemieckiej“, „Deutsche Bauerbank“ i „Deutsche Mittelstandkasse“, w roku 1912 „umocniły“ 1,800 niemieckich posiadłości, obszar 53,317 hektarów. Doliczając „umocnione“ posiadłości lat przeczonych, ilość ich wynosi 7,751, a mianowicie 7,587 posiadłości włościańskich i 164 większych majątków.

Do przeprowadzenia tego „umocnienia“ zużyto 99,7 milionów marek z funduszu kolonizacyjnego i to 71 milionów marek na własność włościańską, a 28,7 milionów marek na większe posiadłości.

○ **Sledztwo w sprawie naganiaczy emigracyjnych.** W kilku najbliższych dniach będzie ukończono śledztwo przeciwko ks. Andrzejowi Szpondrowi, aresztowanemu za nadużycia przy wysyłaniu emigrantów do Ameryki, poczem będzie on wypuszczony na wolną stopę. Agenci Tow. „Austro-Americana“ zostali wszyscy wypuszczeni na wolność bez kaucji.

○ **„Don Juan“ Rittnera.** Wielki sukces odniosła wczoraj w Krakowie nowa sztuka T. Rittnera: „Don Juan“.

Z Cesarstwa.

△ **Trzy wyroki śmierci.** Sąd wojenny w Krasnojarsku skazał trzech oskarżonych, za wymordowanie całej rodziny, na karę śmierci przez powieszenie.

△ **Nominacja gen. Draczeńskiego.** „Wiecz. Wremia“ pisze, że wkrótce na stanowisko komendanta pałacowego mianowany zostanie gen. Draczeński, petersburski naczelnik miasta, którego na to stanowisko polecił zmarły gen. Diedulin.

△ **„Potiemkin“.** W Sewastopolu oddani zostali pod sąd wojenny marynarze z pancernika „Potiemkin“ Balasnikow, Doroszenko, Głuszczenko i Gubskij, którzy po powrocie z Rumunii oddali się dobrowolnie w ręce władz.

Wiadomości krajowe.

+ **Na miejsce karczem — szkoły.** W gminie Karwacz uchwalono otworzyć 18 szkół. Jednocześnie z tą uchwałą postanowiono zamknąć dwie istniejące karczmy w Dobrzankowie i Bogatem. Mieszkańcy snąc dali się przekonać, że tam, gdzie szerzy się prawdziwa oświata, zmniejszyć się musi pijaństwo.

+ **Zbrodnia w klasztorze radecznickim.** Do „Warsz. Dniów“ donoszą z Zamościa:

„W dniu 7 grudnia w klasztorze radecznickim dokonano ohydnej zbrodni. Raniąca została śmiertelnie 9-ciu uderzeniami noża mniszka-skarbniczka na krzyżanku przy wyjściu z cerkwi. Napastnik, niejaki Presz, został zaarrestowany. Śledztwo w tej sprawie prowadzą wezwane telegraficznie na miejsce władze sądowno-policyjne“.

Czystość miasta.

III.

Wody użytkowe z kuchni zawierają bardzo wiele substancji bardzo łatwo fermentujących, pochodzących z jarzyn, mięsa i innych produktów spożywczych, które płóczy przed gotowaniem. Co się tyczy wód kąpielowych, oraz wód z pralni, to najgroźniejszą dla zdrowia ogółu ich częścią składową są zarazki różnych chorób zakaźnych, jak czerwonka, tyfus i cholera. Do wód tych częstokroć dostają się płynne odchody dzieci a nawet dorosłych podczas ich choroby, płwocin, a wraz z niemi zarazki gruźlicy, dyfterytu i inne drobnoustroje.

Szkoda, że nie wszyscy stróże łódzcy umieją czytać i że nie wszyscy przeczytają powyższy ustęp, inaczey możeby zaprzestali tego jedynie w Łodzi spotykanego sposobu zwilżania ulic przez polewanie ich wodą, czerpaną z rynsztoków. Jest to coś tak wstrętnego, że słów brak na napiętnowanie tego rodzaju zapomnienia o innych, by sobie oszczędzić trochę pracy. Jedynie wyjście polegałoby na tem, by zarząd miasta wziął na siebie polewanie ulic, nim to jednak nastąpi, stróżom powinno być bezwzględnie zakazane stosowanie tego niezwyklego sposobu pod groźbą bardzo surowych kar.

Do wód użytkowych należą również te, które spływają do rynsztoków po skropieniu ulic lub chodników, oraz po wymyciu frontów domów. Wody te zawierają moc cząstek pochodzenia mineralnego, obok

pola doświadczalnego dla najrozmaitszych eksperymentów rusyfikacyjnych. Zastaniano się oklepanymi komunałami w rodzaju: „Les absents ont toujours tort“. „Niepodobna pozwolić, ażeby radzono o nas bez nas“ i t. p.

Większość wyborców pozwalała się bezkrytycznie hypnotyzować tego rodzaju frazesami, przyjmowanymi jako ostatni wyraz mądrości politycznej naszych mężów stanu.

Chełmszczyzny nie ocalono; dokonana się bolesna amputacja na żywym ciele narodu.

Według słów ówczesnego kierownika nawy państwowej, była ona konieczna, ażeby można było w pozostałej części kraju zaprowadzić „polski“ samorząd, który w razie rozciągnięcia go na „istotnie ruską“ Chełmszczyznę mógłby jej zagrozić polonizacją.

Po tym, najboleśniejszym w ciągu ostatniego półwiecza ciosie jakiego doznał, zdawało się, że przedstawiciele polscy nie mają do czynienia w tej Dumie, która pozostawała świadomą głuchą, uszy sobie zatkała watą na wszelkie argumenty rzeczowe, zaczerpnięte z historii, statystyki, etnografii i potrzeb życia praktycznego, niezmordowanie, z energią godną lepszego wyniku wystawione przez Dymśkę, Harusewicza, Parczewskiego.

Pozostano w Dumie trzeciej, przystąpiono nawet do wyborów do Dumy czwartej — po „ostawiała przecież sprawa rekompensaty za Chełmszczyznę, owej świni czy gęsi z tego — polskiego samorządu miejskiego.“

Dziwnych nad tym projektem dokonywano operacji: przedewszystkiem ustanowiono wysoki cenzus wyborczy, odsuwający od udziału w samorządzie warstwy pracujące.

Tu się Koło sprzeniewierzyło idei demokratycznej, gdyż zgodziło się na to ograniczenie.

Jedno zło płodzi drugie.

Wobec proletaryzacji żywiołu polskiego w naszych miastach, okazało się, że przy takim cenzusie wszędzie osiągną sztuczną większość żydzi. — Ażeby temu zaradzić wymyślono kurje: rosyjską, żydowską i „innych“, co miało znaczyć polską, przyczem dotkliwie pokrzywdzono żydów. Kto mówi a, musi powiedzieć b, więc i za kurjami głosowało Koło polskie w konsekwencji głosowania za wysokim cenzusem wyborczym. Następnym była wielka waśń w kraju — oburzenie żydzi obalili w Warszawie kandydaturę papieża stronnictwa, a ten ogłosił krucjatę przeciw żydom w postaci bojkotu, żydzi nie zostali dłużnymi, niestusnie oskarżając całość społeczeństwa polskiego. Z tak skierowanego projektu samorządu miejskiego została się osetka, w postaci laskawego przyzwolenia przez Dumę na używanie języka polskiego w dyskusji ciał samorządnych. Otóż i ta osetka utonęła w pamiętnym dniu 10 grudnia podczas obrad w Radzie Państwa. Obrady te były wprost bajkowe; niektóre epizody godne są przejścia do potomności; starsi powinni powtarzać je dzieciom nawet gdy nastaną lepsze, zupełnie inne czasy. — Taki np. pan Rakowicz zaryzykował twierdzenie na ktoreby sobie niepozwoili nawet sławetny historyk Itowski: „Rosja dała wszystkim Polsce, podnosząc ją z marnego błota do wyżyn kraju kulturalnego.“

Czy to ignorancja czy świadoma zła wola?

Gdybym był członkiem Rady Państwa odpowiedziałbym panu Rakowiczowi cyframi: W Polsce pierwszy uniwersytet: Kraków 1864, w Rosji — Moskwa — 1755.

System parlamentarny w Polsce 1141 (pierwszy sejm w Łęczycy); w Rosji — 1905.

Zasada „Neminem captivum nisi iure dictum“ tylko sądownie o zbrodnię przekonany może ulec uwięzieniu — w Polsce 1422; w Rosji

dotychczas nie istnieje. Hipoteka jawna — w Polsce 1588; w Rosji dotychczas nie ma.

Ustanowienie języka literackiego: w Polsce Kochanowski (1530—1584); w Rosji — Łomonosow (1711—1765). Zniesienie niewolnictwa, w Polsce 1807, w Rosji — 1861. Ale chyba dosyć przykładów; zresztą p. Rakowicz tego czytać nie będzie, a nasi czytelnicy dostatecznie i bez tego uświadomieni.

Wręcz kapitalnym był p. Gurko, (nie Hurko, bo to jest nazwa dawnej rodziny polskiej z Witebskiego) gdy wziął w obronę żydów i Niemców, których języki byłyby pokrzywdzone, w razie dopuszczenia języka polskiego do obrad w ciałach samorządowych. *Quis talerit Graecus seditione querentes?* pyta Juwenal, co znaczy: kto by zniósł Grachów, uskarżających się na rozruchy?

Przedstawiciel najreakcyjniejszego odłamu w najreakcyjniejszej z izb prawodawczych, gdzie się kuja najcięższe ograniczenia praw żydowskich, występujący w obronie żargonu, który raczy wynieść do godności języka. Czyż to nie prawda? Czy żydzi kiedykolwiek spodziewali się znaleźć takiego obrońcę? Co się tyczy niemieckiego, p. Gurko byłby konsekwentny, gdyby bronił praw językowych w samorządzie i innych kolonji napływowych, np. francuskiej (w Łodzi dość licznej), czeskiej, ormiańskiej, tatarskiej.

Tak więc mrzonkom naszych polityków wyprawiono pogrzeb pierwszej klasy. Czy to ich na razie nie otrzeźwi? Czy nie namyślą się wreszcie wrócić do rodzimych pieleszy, nakosztowawszy się stodoły polaka nad Nawa? Czy praca ludzi, których o złą wolę nikt się nie ośmiela podejrzewać, nie stanie się o wiele płodniejszą w domu? Czy jako ów Anteusz mitologiczny nie odzyszcza sił swoich w zetknięciu z ziemią ojczyzną?

Pytania te tłoczą się mimowoli.

po rzuceniu okiem na całą bezowocność siedmioletniej pracy parlamentarnej Koła Polskiego?

Jeżeli mimo to znajdują się w naszym społeczeństwie ludzie, którzy nerwowo trzymają się raz powziętych iluzji i nie chcą iść za radą p. Rakowicza; „Porzucicie mrzonki szkodliwe“, to mogą ku ich pociesze i serc podniesieniu zakomunikować fakt doniosły. Otóż uchwalono na wszystkich wagonach kolei Warszawsko-Wiedeńskiej wytrzącać napisy polskie, pozostawiając jednakowoż liter W. W. Mają się one utrzymać ze względu na Niemców, w których języku nazwa ta brzmi także *Warschau-Wien*.

Gdyby na miejsce liter W. W. umieszczono urzędowe B. B., to Niemcy mogliby wziąć za Berlin—Breslau lub też pomyśleć sobie, że jest to kolej dla tego *bebe*, że się na niej coraz częstsze dzieją katastrofy. Polak zaś mógłby to sobie wytłomaczyć „Bardzo biedna“. O ile pozostaną liter W. W., inne kombinacje alfabety łacińskiej, np. W. C. mają być niemiłosiernie z wagonów rugowana chociażby dla tego, żeby nie sprawiać przykrości p. Gurko.

Jeżeli dzień 10 grudnia uważamy za *dies ater* tylko dla stronnictw ugodowych, a nie dla całej Polski, to dla tego, że jeżeli bez samorządu obywamy się lat 50, to jeszcze lat kilka możemy poczekać. Wprawdzie przy dotychczasowej gospodarce miejskiej kraj nasz z Sacher-Masochowskiej Halb-Asien przedzierzgnie się zewnętrznie na Drei-Viertel-Asien; ale winą to naszą nie będzie, tylko naszych rządów. My zaś dbajmy o to, aby w nas samych nie zagasił płomień zachodnio-europejskiej kultury, którą zjemy od IX wieków, lecz rozżarzał się coraz żywiej, świecąc ku lepszej przyszłości.

Puck.

cząstek, pochodzących z kału zwierzęcego, przeważnie końskiego.

Ilość wód tego rodzaju jest bardzo różna w zależności od sposobu, stosowanego w różnych miastach do oczyszczania rynsztoków. W Łodzi służy ku temu jedynie miotła stróża, wód tych nie bywa więc dużo, tembardziej, że ulice są skrapiane nad wyraz skąpo, natomiast w Paryżu, gdzie rynsztoki są codziennie parokrotnie zmywane wodą z kranów, oraz gdzie ulice są pokryte brukiem nieprzepuszczalnym, ilość wód tego rodzaju jest dość znaczna.

Rynsztokami płyną też wody użytkowe z fabryk i zakładów przemysłowych, których ilość i skład w różnych miastach bywają rozmaite, w zależności od rodzaju przemysłu.

Jak wyglądają wody użytkowe z fabryk łódzkich płynące, możemy zobaczyć np. na rogu ulicy Głównej i Juliusza, co zaś do ich składu, to stwierdzono, że wody te zawierają znaczne ilości ciał organicznych, ulegających gnicciu (woły z rzeźni np.), dużo drobnoustrojów, zarodki chorób, oraz wiele części pochodzenia mineralnego.

Sprawie wód użytkowych z fabryk poświęcają niemało uwagi zarządy wszystkich miast przemysłowych bądź posiadających, bądź nie posiadających kanalizacji.

Zarządy większości miast stawiają pytanie zasadnicze: czy miasto jest obowiązane przyjmować do ścieków ogólnych wody użytkowe z fabryk?

Wpuszczenie wód użytkowych do ogólnej kanalizacji, czy do ścieków miejskich jakkolwiek bardzo dogodnie dla fabrykantów, jest połączone z niedogodnościami bardzo poważnej natury dla miast, zmuszonych do ponoszenia znacznych ofiar na oczyszczenie owych wód.

Niektóre miasta zarówno angielskie, jak niemieckie stawiają pewne warunki przemysłowcom co do stanu ich wód użytkowych względnie nakładają na nich wyższe opłaty za korzystanie z kanałów, o czym przy zaprowadzeniu kanalizacji w Łodzi należałoby pamiętać.

Przedewszystkiem więc, woda wpuszczana do kanałów miejskich nie może mieć temperatury wyższej niż 30 stopni (w Paryżu), gdyż inaczej znaczna ilość pary wodnej nie pozwala, na wejście do kanałów w celu ich czyszczenia.

Woda ta nie może być zbyt zakwaszona, gdyż kwasy działają niszcząco na ściany kanałów; dalej ilość wód nie powinna podlegać zbyt wielkim wahanom.

Gdy tym wymaganiom dane wody nie czynią zadość, miasto ma prawo żądać, by przemysłowiec przed wpuszczeniem do ogólnej sieci podał wody owe oczyszczeniu.

Znawca tych spraw, inżynier Ed. Imbeaux, z Nancy, pisze, że jest rzeczą zrozumiałą, iż miastu przysługuje zawsze prawo odmówienia przyjęcia do kanałów miejskich bądź wód użytkowych z fabryk wogóle, bądź też pewnych wód ze względu na ich zanieczyszczenie.

Łódź należy do liczby miast, gdzie ilość padliny na ulicach leżącej jest bardzo nieznaczna, dla właściciela bowiem zakładu utylizacyjnego jest rzeczą korzystniejszą, szybko zużytkowywanie padliny, niż pozostawienie jej na ulicach i narażanie się na możliwości płacenia kar.

Stosuje się to zresztą jedynie do padliny zwierząt większych i do centrum miasta, na kresach bowiem częstokroć można spotkać padłe psy, leżące spokojnie po dni kilka, nim organy bezpieczeństwa publicznego dostrzegą je.

Padlina zwierząt może być źródłem szerzenia się chorób zakaźnych wśród ludzi.

Dr. St. Skalski.

trzech lat, licząc od 14-go stycznia r.p.

— (r) **W sprawach służbowych** przybył wczoraj do Łodzi urzędnik do specjalnych zleceń przy generał-gubernatorze warszawskim p. Rodzianko.

— (r) **Z Tow. opieki szkolnej.** Jutro, o godz. 4 po południu, odbędzie się ogólne zebranie członków oddziału łódzkiego Tow. opieki szkolnej, w lokalu „Lutni“, przy ul. Piotrkowskiej nr. 108.

— (f) **Zawieszenia wyplat.** W Tomaszpolu, guberni podolskiej, zawiesił wyplaty właściciel magazynu manufakturowego, Aron Wanetik. Pasywa dotychczas niewyjaśnione. W. w żadne układy obecnie nie wchodzi, obiecuje jednak z wiosną rozpocząć regulację.

— W Banderach, zawiesił wyplaty H. Drubecki, właściciel dużych magazynów sukienno-manufakturowych, pod firmą „H. Drubecki i synowie“. Wierzycielom nie czyni żadnych propozycji.

— W Wielkiej Aleksandrowce, zawiesił wyplaty Borys Kogonow, właściciel składów manufakturowych. Z niektórymi wierzycielami reguluje na 50 i 60 proc.

— W Charkowie, zawiesił wyplaty właściciel handlu galanterijno-manufakturowego, pod firmą „Jack“, Józef Boruszmoj. Firma istnieje 5 lat. Pasywa stanowią 40,000 rubli. — Wierzycielom miejscowym płaci pełnym rublem, zamiejscowym 50 — 60 proc.

— (r) **Z Tow. „Przyszłość“.** Zwyczajne tygodniowe zebranie członków Tow. abstynentów „Przyszłość“ odbędzie się jutro, dnia 14 b. m., o godzinie 2 i pół po południu w lokalu własnym, Konstancyńska № 5. Odczytany zostanie referat pod tytułem: „Sprawa alkoholizmu we Francji“, pióra p. Jakóba Belina.

— (r) **Czytanka dla dzieci.** W niedzielę d. 14 b. m. „Wiedza“ urządziła o godz. 2 i pół następujące czytanki dla dzieci: w sali Geyera przy ul. Piotrkowskiej nr. 289 — „Pies i jego obyczaje“; w sali fabryki Poznańskiego przy ul. Ogrodowej nr. 18 „O węglu kamiennym“. Wejście 2 kop.

— (r) **Pogadanki „Wiedzy“.** O godz. 4 w sali Geyra (ul. Piotrkowska nr. 289), odbędzie się pogadanka naukowa dla dorosłych. Mówić będzie p. Kotynia „O stosunku zwierząt do człowieka“.

W sali „Kolejarzy“ przy ul. Włodzkiej nr. 73, wygłosi pogadankę p. t. „Kraków i Wieliczka“ — p. Ferencowiczówna.

Wejście na pogadanki 5 kop. — (r) **Ze stow. nauczycieli.** W poniedziałek 15 b. m. o godz. 8 wiecz., w lokalu stow. nauczycieli chrześcijan przy ul. Konstancyńskiej nr. 5, odbędzie się posiedzenie sekcji nauczania elementarnego, poświęcone metodyce rozwiązywania zadań typowych.

— (r) **Biuro związku robotników przemysłu włóknistego,** mieści się przy ul. Radwańskiej nr. 17. Biuro to otwarte będzie codziennie od godz. 8 do 10 wiecz., a w niedzielę — od godz. 9 rano do 12 w południe.

— (r) **„Podwieczorek“ na wpisy.** Jutro, dnia 14 b. m., od godz. 3 po południu odbędzie się w cukierni Grand-Hotelu, na korzyść wpisów szkolnych przy gimnazjum polskiem — „Podwieczorek“ przy łaskawym współudziale uproszonych pań i panów. Do komitetu tego należą panie: St. Barcińska, p. Marja Bednarska, p. Edm. Brinkenhoffowa, p. Teodorowa Finsterowa z córką, p. Anna Fuksówna, p. Stefania Kernbaumówna, p. d-owa Maybaumowa, p. d-owa Michalska, p. mec. Moszkowska, p. Halina Meylertówna, p. Jadwiga Mrozińska, p. Stan. Neumarkowa, p. d-owa Pańska, p. Janina Sterliżanka, p. Celina Szyfówna, p. Lydja Somerówna, oraz panowie: St. Barciński, T. Finster, dr. Czaplicki, Aleks. Heiman, Miecz. Kenbaum, dr. J. Maybaum, Feliks Zadrowski, K. Koliński.

Wypadki.

— (o) **Rycerze noża.** Wczoraj po południu około godz. 4 właściciel domu nr. 4 przy ul. Piwnej, Frydrych Dyselberger, 57 lat, oraz lokator jego Adolf Col 51 lat zaszli do restauracji na rogu ul. Piwnej i

Rzgowskiej, goście kazali sobie dać wódki.

W tej chwili weszli do tej że restauracji Joachim Bonik, 21 lat i Juliusz Andreas, 19 lat, którzy posiedzi do Dyselbergera i Cola, żądając aby ci kupili i dla nich wódki. Napastowani odmówili, po wypiciu zaś żądanych trunków, wyszli. Za nimi wyszli Bonik i Andreas.

Kiedy Dyselberger i Col znaleźli się już przed bramą swego domu, nagle podskoczyli do nich Bonik i Andreas i krzyknawszy „dawaj pieniądze“, dobyli noży i poczęli zadawać im rany.

Na krzyk ofiar nożowców nadbiegli lokatorzy domu i przechodniowiec czego nożowcy ratowali się ucieczką.

Dyselberger okazał się ranionym w okolicy serca i plecy, a Col w plecy. Stan ich jest ciężki.

Obu nożowców aresztowano Bonik przed niedawnym czasem wyszedł z więzienia, gdzie odsiadywał karę za nożownictwo.

— (p) **Młody nożowiec.** W bramie domu przy ul. Piotrkowskiej nr. 20, w czasie sprzeczki, 13-letni Moszek Treinman ranił nożem w twarz swego rówieśnika, Zycha Weinbauma.

Młodego nożowca aresztowano; ranęgo T. opatrzył lekarz Pogotowia.

— (p) **Smierć pod kołami tramwaju** znalazł wczoraj na ul. Konstancyńskiej nr. 138, niejaki Adam Gajewski, lat 70. Staruszek stał się ofiarą własnej nierozwagi, próbował bowiem przebiec przez linję, gdy tramwaj znajdował się w oddaleniu kilku kroków od niego. Motorniczy starał się powstrzymać pociąg, lecz było to niemożliwe. Gajewski dostał się pod koła wagonu skład wydo było już tylko formalnie zmiażdżone zwłoki.

— (r) **Pożar w kinematografie.** Wczoraj, o godzinie 7-jej wieczorem w teatrzyku kinematograficznym „Optique Parisienne“ przy ulicy Piotrkowskiej № 15, zapaliła się filma.

Ogień ugaszono przed przybyciem straży ogniowej.

Zamiejscowa.

— (x) **Groźny pożar w okolicy.** Onegdaj około północy, we dworze Sliwniki pod Ozorkowem, własności p. Szdzickiego, w domu, zamieszkałym przez kilka rodzin służby dworskiej, wybuchł pożar. Zanim zbudzeni ze snu lokatorzy zdążyli zorientować się w sytuacji, już nie można było o czem innym myśleć, jak tylko o ratowaniu życia, gdyż przepalone wiązania dachu zaczęły się zapadać. W tego powodu wraz z domem spaliły się prawie wszystkie sprzęty domowe i zapasy żywności, oraz wiele drobiu. Przyczyna pożaru niewiadoma. Ratunek niósł s. ochotnicza z Ozorkowa. Położeniem pogorzalców zajęli się p. Pędzicki.

Ze sceny i estrady.

Teatr Polski.
Cegielniana № 63.

Dziś, w sobotę po poł., po cenach najniższych, „Prawdziwa miłość“, R. Bracco, o godz. 8 m. 15 wieczorem po raz pierwszy efektowna sztuka Jana Nepomucena Kamińskiego, p. t. „Krakowiacy i Górale“, z muzyką Kurpińskiego. Udział przyjmuje całe towarzystwo. Efektowna nowa wystawa, według wzorów teatru Polskiego w Warszawie.

Jutro, w niedzielę po południu, znakomita lekka komedia w 4 aktach, Vebera, p. t. „Beben“, wieczorem po raz drugi efektowna sztuka ze śpiewami J. N. Kamińskiego, p. t. „Krakowiacy i Górale“. Próba generalna z tej arcydoskonalej sztuki wypadła doskonale, jest więc nadzieja, że przedstawienie wypadnie pod każdym względem wzorowo.

Opera i operetka łódzka.
(Konstancyńska № 16).

Dziś, w sobotę, po południu operetka Falla, „Kochany Augustynek“. Wieczorem, po raz pierwszy znakomita operetka Kalmana, „Manewry jesienne“, z pp. Horbowską, St. Claire, Górską, oraz pp. Millerem, Ochrymo-

wiczem, Grodnickim, Piekarskim Cholewiczem, Witasem i Kowalskim w rolach głównych.

Jutro, w niedzielę, po poł. po cenach niższych, dana będzie prześlizczona operetka Lehara, p. t. „Ewa“, z p. Horbowską, doskonale wykonawczynią roli tytułowej. — Wieczorem po raz drugi „Manewry jesienne“.

We wtorek, przedstawienie na korzyść Tow. Muzeum nauki i sztuki, dana będzie po raz pierwszy melodyjna operetka p. t. „Czar Walca“.

Rozrywki i zabawy.

— (c) **Zabawa dziecięca.**

Przypominamy, że jutro, o godz. 4 po poł., w „Białej“ sali hotelu Mantuilla odbędzie się koncert dziecięcy, zorganizowany staraniem szkoły przygotowawczej p. Jadwigi Zawadzkiej. Dochód przeznaczono na urządzenie choinki w ochronie II przy ul. Ciemnej nr. 76.

— (c) **Z teatru „Oaza“.** Od dziś do poniedziałku demonstrowanym będzie między innymi sensacyjny dramat w 2 aktach p. t. „Instynkt pantery“.

Pozatem wystawiony będzie wspólny dramat p. t. „Zasadzka“, w wykonaniu wybitnych artystów włoskich.

Program uzupełnia szereg arcyzabawnych komedji ze znakomitym Gwidalskim w roli głównej.

Przedstawienia dla naszych abonentów.

Na piętnaste z rzędu przedstawienie dla naszych prenumeratorów, które odbędzie się w teatrze „Opery i operetki“ przy ul. Konstancyńskiej № 16.

W środę 17 grudnia

wybraliśmy wesołą operetkę w 3-ich aktach Gilbert'a

„Sufrażystki“

w której autor w zręcznej formie i z ogromnym humorem wysmiewa przesadne zapędy zagorzałych bojowniczek ruchu kobiecego.

Piękna muzyka, oraz wesoła i lekka treść dają bardzo sympatyczną całość.

Bilety dla stałych prenumeratorów „Kurjera“ są do nabycia w administracji, tylko za okazaniem kwitu z opłaconej prenumeraty za ostatni miesiąc.

Sprawa Ronikiera.

27-ty dzień rozpraw.

Posiedzenie wczorajsze rozpoczęło się od badania biegłego języka polskiego nauczyciela rządowego gimnazjum realnego p. Nakoniecznego, wezwanego przez Izbę dla zaopiniowania na zasadzie tekstu przekazu pocztowego, za jakim Zawadzki otrzymał pieniądze za pokoje, w których zamordowano St. Ch., czy przekaz ten wysłany był 1) przez osobę inteligentną, czy też nie, 2) osobę pochodzenia polskiego, czy też rosyjskiego. Ekspert zwrócił uwagę na zwrot „z polecenia St. Ch. przesyłam“, twierdząc, że zwrot ten nie był używany przez ludzi nieinteligentnych, z drugiej jednak strony w tekście użyto wyrażenia „na conto komorne“, co świadczy znów o małej inteligencji wysyłającego — wobec tego ekspert nie jest w możności odpowiedzieć na pierwsze pytanie, niema również żadnych danych do określenia na podstawie stylu pochodzenia wysyłającego.

Następnie zeznawał Adam hrabia Ronikier.

Kilka lat temu krewny świadek podsądny, zdeponował u niego szkatułkę z biżuterją, dopiero kilka miesięcy temu, oddając szkatułkę znowu, świadek przekonał się, że samych brylantów było w niej na 10—12,000 rubli. Wobec tego nie można twierdzić, że położenia hr. ansowa Ronikie-

Kronika.

— (r) **Roboty miejskie.** — Wczoraj odbyła się magistracie licytacja publiczna na utrzymanie w porządku placów i ulic przed gmachami miejskimi. Roboty te objęli w rezultacie pp. Marcin Dębski i Antoni Kamiński, z opłatą 11,450 rb. rocznie — przeciąg

ra było rozpaczliwe. Ronikier miał zawsze kredyt u bogatej swej rodziny, która mu w zupełności ufała i ufa, prócz tego w Banku Handlowym korzystał z kredytu do 4,000 rub., miał rentę 5,000 rub. rocznie i dochód z Łuszczowa. Świadek nie wierzy, by Bohdan hr. Ronikier mógł zamordować dla korzyści materialnych.

Dalej świadek opisuje postępowanie s. p. Bron. Chrz. względem zięcia, postępowanie to było naganne i t. d.

Dalej dają opinię biegli daktyloskopowie pp.: Popow i Zabczyński. Eksperti przyszli do zupełnie zgodnego wniosku, że na szkłe od lampy pozostały ślady trzech palców lewej ręki i dużego palca prawej ręki Ronikiera. Opinię ta jest oparta na zasadzie 20-u cech spólnych, podczas gdy 4 cechy spólne pozwalają już stwierdzić tożsamość palcy. Biegły p. Popow zaznacza, że zdaniem jego jest nawet o jedną cechę więcej.

O godzinie ósmej zarządzono przerwę.

Z Rady państwa.

PETERSBURG, 12 grudnia, (P) Na posiedzeniu dzisiejszym, pod przewodnictwem Akimowa, Rada ukończyła rozważanie projektu samorządu dla Królestwa. Dłuższą dyskusję wywołał art. 40 w sprawie nadzoru administracyjnego nad działalnością instytucji samorządnych.

Przedstawiciel rządu oświadczył się przeciwko redakcji Dumy, która nadzór administracyjny ograniczyła w ten sposób, że dotyczyć on ma tylko zgodności działalności instytucji samorządnych z interesami ogólnopaństwowymi, gdy tymczasem rząd domaga się rozciągnięcia nadzoru także w kierunku zgodności z interesami miejscowymi.

Poparli przedstawiciela rządu Stisziński i Hurko, którzy dowodzili, że Królestwo nie może być w tym kierunku bardziej uprzywilejowane, niż Cesarstwo.

Rada odrzuca art. 40 w redakcji Dumy, poczem uchwała resztę artykułów i wreszcie cały projekt wraz z wniesionymi doń poprawkami.

Dłuższą dyskusję wywołuje pytanie, co począć dalej z projektem. Wniosek ks. Łobanowa-Rostowskiego, aby projekt odesłać do komisji wniosków ustawodawczych z powodów formalnych usunięty zostaje z pod dyskusji.

Po przemówieniach Grimma, ks. Łobanowa-Rostowskiego i Manuchina, Rada uchwała jednomyślnie przesać projekt samorządu dla Królestwa Polskiego do komisji pojednawczej.

PRZED RAUTEM.

— Meżu, co to się znaczy? Wszystkie przygotowane do rautu, a nikogo z gości jeszcze niema.

— Prawda, już siódma dochodzi.

— Mogłaś prosić na wcześniejszą godzinę.

— Prosiłam przecież na szóstą.

— Trzeba było prosić nie na szóstą, ale na Szustowa koniak, to by się zeszli punktualnie. r1840

Telegramy.

Echa rewizji Neudhardta.

PETERSBURG, 12 grudnia, (wł.)— „Wiecz. Wremia“ donosi, że wyniki rewizji senatora Neudhardta w związku z nadużyciami w magistracie warszawskim w najbliższej przyszłości będą rozpoznawane przez senat, który rozstrzygnie kwestję oddania winnych pod sąd.

Po katastrofach kolejowych.

PETERSBURG, 12 grudnia, (wł.)— Dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu ministerjum komunikacji rozpoczęło opracowywanie ogólnego planu wprowadzenia w ciągu 5 lat na kolejach skarbowych sygnalizacji elektrycznej, blokady drogowej, centralizacji zwrotnic i sygnałów.

Ujęcie rabusiów.

CZESTOCHOWA, 12 grudnia, (wł.)— Dzisiaj przejechało koleją do Myszkowa trzech mężczyzn. Poznano w

nich rabusiów kasety z pieniędzmi kolejowymi. Na razie nie aresztowano ich, lecz zarządzono nadzór nad przybyszami. Wkrótce po przyjeździe wszyscy trzej udali się do lasu, gdzie widocznie ukryli kasety. Policja otoczyła las i ujęła podejrzanych. Wszyscy trzej nie mieli paszportów, natomiast każdy z nich miał po trzy czapki, cenne pierścienie, ale gotówki nie mieli wcale. Odwieziono ich do Będzina.

Nowa afera szpiegowska.

KRAKÓW, 12 grudnia, (wł.)— Policja tutejsza wykryła nową, szeroko rozgłoszoną aferę szpiegowską. Na czele tej organizacji stał niejaki Rutkiewicz.

Gioconda odnaleziona.

RZYM, 12 grudnia, (wł.)— Włoski minister oświaty, Credaro, zakomunikował dziś w parlamencie, że słynny, bezcenny obraz Leonarda da Vinci „Gioconda“ (Monna Liza), skradziony przed dwoma laty w Paryżu z muzeum Luwru, odnaleziono we Florencji. Złodziej jest Włochem. Już go aresztowano.

PARYŻ, 12 grudnia, (wł.)— Z Rzymu otrzymano tu dziś telegram donoszący o odnalezieniu „Monny Lizy“, od dwóch lat poszukiwanej bezowocnie, we Florencji. Wiadomość o odzyskaniu tak cennego obrazu, wywołała tu w szerokich kołach sensację.

RZYM, 12 (12) (P.) Telegram z Florencji o odnalezieniu „Giocondy“ otrzymał minister oświaty w chwili burzliwego posiedzenia w parlamencie. Wielu posłów złożyło ministrowi powinszowania.

RZYM, 12 (12) (P.) W sprawie wykrycia portretu Giocondy donoszą, że jednemu z antykwaryjuszów florenckich zaproponowano kupno tego obrazu. Antykwaryjusz zawiadomił o tem dyrektora muzeów florenckich. Człowiek, który ukradł „Giocondę“ jest Włochem, mieszkającym w Paryżu. Na śledztwie oświadczył, że ukradł obraz z Louvru, aby zemścić się za zrabowanie dzieł sztuki, dokonane we Włoszech przez Napoleona I. „Gioconda“ znajduje się obecnie w prefekturze policji we Florencji, zkąd ma być przewieziona do Rzymu.

Huerta dyktatorem.

MEKSYK, 12 grudnia, (wł.) Sejm udzielił Huercie wszelkich kompetencji wchodzących w zakres ministrów: wojny, skarbu i spraw wewnętrznych, to znaczy, że nadano mu władzę dyktatora.

Powrót do pracy.

PARYŻ, 18 grudnia, (wł.)— W porcie Havre robotnicy powrócili do pracy.

Zerwanie się windy.

MORAWSKA OSTRAWA, 18 grudnia, (wł.)— W szybie kopalni „Emma“ zerwała się winda i spadła z wysokości 360 metrów w przepaść. 7 robotników zabitych.

Nowy konflikt.

WIEDEN, 13 grudnia, (wł.)— Pomiedzy Serbją i Austriją zanosi się na nowy poważny konflikt. Serbja nie chce uznać traktatu z roku 1883, t. zw. konwencji á quadte, zawartej pomiedzy Serbją, Austriją i Turcją, dotyczącej budowy kolei do Konstantynopola i uznania towarów austriackich w tej samej mierze, co towarów innych państw. W kołach poinformowanych twierdzą, że rząd austriacki przedsięwzięcie w sprawie tej jaknajenergiczniejsze kroki. Jednocześnie rząd austriacki interwenjować będzie w sprawie wydania linii orientalnej.

Loteria.

Dzisiaj, w płatym dniu ciągnięcia V klasy, 201-szej loterii klasycznej Królestwa Polskiego, padły główne wygrane na następujące numery:

Rb. 40,000, na nr. 558.

Rb. 8,000, na nr. 3,356.

Rb. 4,000, na nr. 1,298, 21,989.

Rb. 2,000, na nr. nr. 3,501, 15,888.

Rb. 400, na nr. nr. 5,561, 9,978, 12,158, 13,288, 15,688, 16,172, 17,449, 21,554.

Rb. 200, na nr. nr. 3,289, 3,762, 8,809, 10,816, 12,654, 14,463, 18,981, 19,883, 20,327, 20,990, 21,099, 22,148, 23,169.

Rb. 100 na Nr. 1750 2475 4171 4881 7253 7551 7712 9097 9948 10627 11776 13765 1480 15026 17463 18243 21404 22618 23157

Numery które wygrały stawki.

43 108 15 35 70 77 225 804 37 46 70 86 409 79 80 91 509 624 39 56 716 23 46 828 903 28 50 93 98

1038 77 92 165 97 203 79 92 303 29 62 89 422 614 15 33 49 90 715 817 31 59 68 920

2007 9 48 134 35 41 42 80 2 0 11 36 42 74 88 305 50 63 88 404 13 519 24 42 43 49 618 753 811 19 60 926

3015 21 50 54 90 174 81 207 48 68 84 339 410 31 39 83 512 43 68 629 52 731 36 837 56 68 931 35 84

4001 36 70 85 131 51 243 307 57 500 1 604 14 15 41 56 701 4 38 49 76 825 70 905 10 40 48 61

5016 43 85 125 43 58 90 95 247 89 92 318 63 87 404 11 72 92 94 98 514 58 79 89 601 13 71 78 937 43 87

6010 135 63 92 99 217 54 70 3004 13 69 440 530 715 18 884 86 940 42 53 83 89 90

7031 41 96 103 23 47 51 55 324 67 89 98 475 91 507 9 78 613 723 37 41 824 70 79 92 910 11 56 68 92

8024 32 93 200 14 25 55 56 69 70 94 329 31 48 414 55 85 96 507 30 96 602 736 64 74 95 815 21 24 35 900 17 77 85

9025 35 53 208 30 67 307 53 96 437 60 77 85 543 63 80 86 620 56 59 61 69 814 83 915

10013 40 93 98 110 35 36 44 54 59 95 209 66 337 54 69 464 506 25 94 671 95 725 83 845 909 15 32

11020 21 125 90 239 58 78 92 349 487 611 40 49 77 647 50 79 83 758 808 927 36 49 12014 98 103 46 49 205 12 349 65 428

81 516 35 83 97 656 97 726 32 63 70 78 853 80 85 913 41 51

13102 12 17 89 222 96 308 25 27 30 45 55 458 75 512 14 41 605 58 72 86 741 854 62 90 2 31 38 63 67

14041 70 86 91 102 322 77 79 84 437 64 83 505 8 50 95 605 26 30 70 12 68 927

15015 18 108 12 31 70 241 364 407 25 51 505 52 70 612 42 55 74 711 21 95 807 52 56 87 947 65 82

16042 70 74 108 11 21 55 245 315 57 85 90 450 56 87 512 17 21 35 44 627 627 92 8040 58 924 74

17045 96 117 285 371 73 433 48 55 58 75 76 503 99 665 6 6806 7 54 65 852 78 81

18013 47 87 94 118 57 66 288 306 25 409 29 96 515 33 54 69 74 687 768 92 99 804 913 55 89

19009 18 88 108 27 47 207 26 70 73 74 386 438 77 503 19 44 45 49 56 68 70 90 610 91 704 23 50 59 811 19 57

20037 42 145 57 256 84 305 6 448 58 96 608 70 667 702 65 804 9 43 47 50 66 69 87 912 28

21085 91 100 13 15 83 238 40 308 26 28 61 63 74 87 89 400 2 22 29 67 72 76 95 624 29 47 68 74 700 19 24 37 73 819 39 970

22010 42 3 95 126 29 288 99 401 28 31 49 62 519 32 36 684 342 53 836 82 925 60

23038 55 121 37 216 24 37 47 92 332 67 437 38

Dr. Wołyński

były asystent kliniki Uniwersyt. Wrocławskiego prof. Hinsberga) osiadł w Łodzi, jako specjalista chorób uszu, nosa i gardła

ul. Piotrkowska 89.

Godz. przyjęć: 10—12 rano, 4—6 pp., w niedzielę od 10—12 rano Operacje, bronchiokopia, kąpiele elektr. świetlna. 289—2

A. Kartowski,

Konstantynowska 5.

Wejście przez sklep Eugenji, tel. 28-01, specjalista wycinania odcisków i wrosniętych paznokci, powrócił z zagranicy przyjmuje u siebie i poza domem Manicure i pedicure.

Akuszeryja i choroby kobiece

Piotrkowska 120 tel. 31-82

Dr. med. S. Aronson

Przyjmuje: od 9—11 rano i od 4—8 po poł., w niedziele od 11—1

r3019—0

Gabinet dentystyczny
E. Koprowski
Piotrkowska 35 (w lok. zajm. dawniej przez W. Szyncera)
Leczenie i usuwanie zębów, **absolutnie bez bólu**, elektrycznością
Piombi i sztuczne zęby najnowszych systemów
Prostowanie krzywych zębów **Masaż wibracyjny.** r1553-0

Pensjonat „Savoy“

w Krakowie, ul. Krupnicza 22 I-p
urządzony z komfortem i oświetl. elektr.
Łazienki. Teleron. Kuchnia wyborowa. Ceny przystępne.

Buchalter

poszukuje zajęcia na godziny, lub na stałe. Sporządza bilanse. Oferty przyjmuje administracji „Now. Kurjera Łódzkiego“ dla A. R.

4381—1

„MATERNITÉ“

Prywatny zakład

Akuszeryjno-Ginekologiczny

Doktorów:

Z. Endelmana O. Goldberga

J. Ślaskiego S. Janczewskiego

w Warszawie, ul. Bóduena № 5.

Opiata dzienna od 2 i pół do 8 rub.

Informacji udziela Zarząd.

Nowootworzona

lecznicza zębów

Piotrkowska 42.

Leczenie, piombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu; zęby sztuczne korony, mosty, technika-dentysty

G. Perkisa

pocechach przystępnych. Przyjmuje od 9 rano do 8-ej wieczorem. biednych od 8 i pół do 9 i pół rano gratis.

r1777—8

fortepianie i mandolinie

na mandolinie wycząm w ciągu 2 miesięcy. Pańska Nr. 13 m. 11 front 2-gie piętro. 4216—1

4216—1

Rosjanie

z długoletnią praktyką wojażerską w solidnych firmach moskiewskich, znani na rynkach handlowych od lat 20 (Kiljentela sollina) poszukują przedstawicielstw na Łódź dla rejonów moskiewskiego i Zagłębia Donieckiego. Zabawia tylko krótki czas. Łódź, Piotrkowska 18, hotel Metropol № 3 rano od 9—10 i od 6—8 wieczorem. 4416—2

Dzieci jadają chętnie
smaczną pożywną i lekko strawną
Mączkę Mleczną Nestle'a
Zawiera ona znanej dobroci mleko Alpejskie.

Cyrk DEKADANS Targowy Rynek, telefon 21-68.

W sobotę 13-go i niedzielę 14 Grudnia r. b. **Wspaniałe przedstawienia.**

Dzisiaj znowu nowe debiuty **Ostatnie 7 dni pobytu cyrku.**

Występ znakomitego polskiego kłowna pogromcy z jego oryginalnym Amorystycznym reper-tuarem **Wanemann**

Występ tajemniczej z cyrku Buscha z jej kolarstwem **Miss Melas**, Występ duńskiego komika z jego elektrycznym jedynej na świecie znakomitej

Również uczestniczy wraz z ciekawym repertuar. **M-r. Henry**, Występ znanej poskromicielki z jej przepysznie tresowanymi koniami **Mangello**.

ANONS: W niedzielę 14-go Grudnia o godzinie 3-iej po poł. dane będą nadzwyczajne świąteczne po połud. przedst. Każdy kupujący bilet ma prawo wprowadzić z sobą dwoje dzieci bezpłatnie.

Tow. Międzynarodowe Szkół Języków Berlitz

The Berlitz Schools of Languages

Towarzystwo anonimowe z kapitałem 7,200,000 fr.

w Szkołach Berlitz

naucają od 30 lat
350 szkół na całym świecie.

Lekcje oddzielnie i w grupach
rano, po południu i wieczorem

Lekcja próbna bezpłatnie

Łódź, Nowy Rynek № 2.

WARSZAWA
Bracka 13.

Tel. Nr. 10-63.

Uczcie się **Francuskiego, angielskiego, niemieckiego**

Na Kursach BERLITZA

Szkoła otwarta od 10 rano do 10 wieczorem

CASINO — ODEON

Tylko 3 dni!

SENSACJA!

Tylko 3 dni!

NOWE ARCYDZIEŁO FIRMY „CINES”

WALKA ŻYWIŁÓW

Jeden z najwybitniejszych dramatów w sezonie obecnym wykonany z taką starannością jak „Quo Vadis” w 6-ciu wielkich aktach. Czas demonstrowania przeszło dwie godziny.

Część I. **Odtączony od rodziny.** Część II. **Wśród dzikiej przyrody.** Część III. **Pożar na oceanie.** Część IV. **Na łasce fal.** Część V. **W obliczu śmierci.** Część VI. **Szczęście rodzinne.**

Wspaniałe widoki dzikiej natury! Dotychczas niewidziane efekty elektr.

Niebezpieczne walki z dzikimi zwierzętami! Realne sceny wielkiej paniki na okręcie osobowym! Wstrząsające momenty ratunku podczas pożaru okrętu.

Nie bacząc na kolosalne koszty obrazu powyższego ceny zwyczajne.

P. S. Obraz powyższy dopiero w przyszłym tygodniu ukaże się na ekranach w 5 wielkich kinematografach Paryża. |

Najpożyteczniejsze
Gwiazdkowe podarunki

Materiały na
Ubrania i palta

SKŁAD SUKNA
RESTEL
PIOTRKOWSKA 100

Włóczkowe żakiety
i bluski

po cenach
umiarakowanych
poleca

Filja znanego Warszawskiego Magazynu
Ubiórów uczniowskich i dzieciennych,
Ch. Kotowicz,

ŁÓDŹ, Piotrkowska 81, 1-sze piętro w bramie,
poleca swój bogaty wybór gotowych uczniowskich i dzie-
ciennych ubiorów, z najlepszych towarów pierwszorząd-
nych fabryk. Zamówienia wykonywa się bez zarzutu, wy-
syła się na prowincję. Skład główny: WARSZAWA,
St. Jerska № 34.

II-gie Łódzkie Rzemieślnicze Towarzystwo
Pożyczkowo-Oszczędnościowe,
Główna 9,

przyjmuje członków i wydaje pożyczki od których pobiera 6%

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe, od których płaci od 4 do 6 per-
cent i wkłady warunkowe: ktoś wpłaca po 7 rb. 53 kop. miesięcznie,
otrzymuje po 3-ich latach 300 rb.

Dla udogodnienia składania oszczędności Towarzystwo daje do domów
skarbenki nklowo-pancerne. Kasa czynna codziennie od 10-ej do 1-ej i
od 6-ej do 8-ej wieczorem. r1733-3

Doktor med.
Bolesław Kon
Choroby uszu, nosa, gardła
i chirurgiczne
ul. Piotrkowska 56.
nr. telefonu 32-62.
Przyjmuje do 11 rano p i 4-7 pop.

Doktor med.
Klemens Lipiński
Choroby wewnętrzne i dzie-
cięce.
Przyjmuje od 8 do 10-ej rano i od
3 do 6 popoł. Złotowska 54, tel. 25-16
Dom aptekarza Kasperkiewicza. 4-

Leoznica
Dr. A. Steinberg
Benedykta № 3 telefon 22-62
Oddziały: Ortopedyczny, Roent-
genologiczny, Światło-leczniczy i elek-
tryczny.
Skrzywienia kręgosłupa, choroby
kości, mięśni, choroby nerwowe etc.
Godziny przyjęć 10-12 i od 4-6

Lekarz-weterynarji
Szymon Wolman
Nawrot 7, tel. 13-31
porady w zakresie leczenia wa wcho-
dzące, szczeplonki diagnostyczne ek-
spertyzy.

Dr. medycyny
LEYBERG
Krótka 5, tel. 26-50.

Choroby skóry weneryczne i no-
zopłotowe 10-1; 6-8. W nie-
dziele i święta od 8-1. Dla Pań
4-6 oddzielna poczekalnia. r10

Dr. L. Prybulski
powrócił.

POŁUDNIOWA 2. Tel. 18-59
Choroby skóry, włosów, (kosmetyka
lekarska) weneryczne, moczopłotowe
i choroby płciowej. Leczenie sys-
temem „Salvarsanem” „Erllich-
a” „606” i „wódrożynio.”
Leczenie elektrycznością i masa-
żem wibracyjnym.
Przyjmuje chorych od 8-1 rano i od
4-6 po poł., panie od 5-6 po pół
Dla pań osobna poczekalnia

Dr. B. Rejt
SREBNA 5. Tel. 33-70.

Sy choroby skórne, włosów, wene-
ryczne, moczopłotowe i kosmetyka
lekarska. Leczenie syphilisu Salvar-
sanem „Erllich-Hata” „606” i „614”
(wódrożynio). Leczenie elektryczno-
ścią (elektroliza) (usuwanie szpec-
nych włosów) i oświetlenie kana-
łu (uretrostomia). Godziny przyjęć od
9, do 12, i od 3-ej do 8-ej wiec-
po niedziale od 10-ej do 2-ej po poł
Dla W. Pań: osobna poczekalnia.

Dr. L. Klaczkin
Konstantynowska II.
Syphilis, skórne, weneryczne
Choroby dróg moczowych.
Przyjmuje od 8-1 rano i od 5-8
wiecz. Dla pań od 4-6 po południu

Dr. Bogusławski
b. ordynator szpitala S-go Du
cha w Warszawie przenosi
się z Warszawy do Łodzi
choroby kobiece przy-
jmuje od 4 do 6 po południu
Przejazd № 30

Tylko 3 dni!

Od dziś do poniedziałku włącznie Między innymi

Arcydzieło firmy „Nordisk“

Królowa sztuki dramatycznej, znakomita artystka nagrodzona norweskimi i duńskimi medalami „Nauki i Sztuki“

Betty Nansen Pieśń nieskończona...

w roli głównej dramatu w 5-ciu częściach

podług Svena Lange.

Artystka wprowadza widzów w podziw swoją mimiką.

Ceny miejsc zwyczajne!

Najlepsza orkiestra w Łodzi.

Teatr. „Gaza“ Róg Główny i Piotrkowskiej

Od dziś do poniedziałku włącznie wielki niebywały program! Między innymi 2 sensacyjne dramaty!

Instynkt pantery

Wstrząsający dramat w 2 wielkich aktach, trzymający widza w ciągłym napięciu. 1) Ządza złota, 2) Zdemaskowanie szajki.

Pozatem ZASADZKA wspaniały dramat w wykonaniu włoskich art. oraz szereg obrazów wysoce komicznych.

P. IGNATOWICZ, Łódź Piotrkowska 113 Telefon Nr 6-15.

POLECA:

WINA, likiery, towary kolonialne, pierniki, bakalie, delikatesy, żywe ryby, homary i ostrygi. Owoce południowe w wielkim wyborze!

Restauracja III położona w Rynku miasta gubernialnego, świetnie prosperująca z powodu stosunków rodzinnych tanio sprzedam. Zawadzka 10 Niemierski. Tamże piwiarnia z warsztatem rzeźniczym, oraz kilka pobrych sklepów kolonialnych do odstąpienia. 4420-1

Sklep kolonialno-dystrybucyjny z pięknym urządzeniem do sprzedania z powodu wyjazdu. Szkolna Nr 23. 4324-5

Starszy telegrafista Sender, praktykował w szpitalu Poznańskich przez lat 15, mieszka Średnia 10, telefon 34 87. 4369-5-1

Sprzedam skład węgla oraz sklepik korzenny. Panska Nr 97. 4394-3

Sklep z mieszkaniem (na handel) spożywczy dobrze prosperujący do wynajęcia od 1-go stycznia. Ul. Pasaz-Szuica Nr 75, u gospodarza. 4422-2

Skradziono weksel na 200 rubli, wystawiony przez Władysława Suwalskiego, na zlecenie Józefa Czarnieckiego p.f. w kwietniu 1914 r. oraz akt rejentałny na 6000 rubli na imię Franciszka Wilmańskiego. Zastrzeżenie zrobione. 4404-2

Tanio tapicer przerabia meble, materace, zawiadomić kartą pocztową. Lipowa 32 Ruszkowski. 4420-9

4250 rubli potrzeba zaraz na pierwszy po towarzystwie Towarzystwo 10,000, procent od umowy zgłoszenia przyjmuję. Przędzalniana 37-a Kamiński. 4426-1

2 magię do sprzedania tanio. Ul. Pasaz-Szuica Nr 8. 4430-2

Zakład fryzjerski z powodu wojny skowości, sprzedam lub wydzierżawię Aleksandrowska 59. 4431-2

Zaginął dowód Nr 289416, 51457 i 82811 I-go łódzkiego oddziału Warszawskiego Towarzystwa Pożyczkowego. Zachodnia 31. 4422-3

Zaginął dowód Nr 51053 I-go łódzkiego oddziału Warszawskiego Towarzystwa Pożyczkowego. Zachodnia 31. 4412-3

Zaginął paszport, wydany z magistratu m. Konina gub. kaliskiej, na imię Franciszka Buczyńskiego. 4423-3

Zaginął paszport, na imię Franciszka Rogowskiego wydany z magistratu miasta Pabianic. 4395-3

Zaginął paszport, wydany z gminy Nowosolna, pow. łódzkiego na imię Janiny Dresserskiej. 4411-3

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Rosenblatta na imię Emilii Goszczyńskiej. 4423-1

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Poznańskiego, na imię Adama Szczesnego. 4422-1

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Allaria Rousseau, na imię Aleksandra Szczeniaka. 4423-1

Lekarze-dentyści

A. Krenicka

S. Rotfeld

Konstantynowska 37.

(wieczorem wejście z Długiej 17 przyjmuje od 10-2 i od 4-8. 4

Dr. Rabinowicz

CHOROBY. GARDEŁA, NOSA I USZU

S. Zielona 3.

W mieszkaniu b. p. Maurycego GUTENTAGA, NOWY RYNEK 3, pierwsze piętro, odbywa się

dalszy ciąg wyprzedaży

złota, srebra i t. p. sklepu niema. Tamże obrazy znakomitych malarzy tanio. 4383-2

I-szy Odeski Artel giełdowy W ODESIE Ryszelewska 11

przyjmuje osoby obojga płci bez różnicy wyznań na członków artelu, którym zapewnia się posady: kasjerów, inkasentów, buchalterów, korespondentów, magazynierów, administratorów domów i majątków, woźaczy i tp. (mimo to pensja 75 rb. miesięcznie) przyczem w razie braku posady, lub na wypadek choroby artel płaci stałe zapomogi miesięczne. Referencje wymagane. Bliższych objaśnień udziela przedstawiciel na Królestwo Polskie z. Neumark, Piękna 29, tel. 72-69 od 5-7 codz. r1823-2-1

Ugłoszenia drobne:

Baczność! Wobec pojawienia się wielu podrabionych bezwartościowych towarów, ostrzegamy wszystkich że prawdziwą „Śniór-angielską“ na mężkie i dziecięce ubrania oraz gotowe spodnie które można nosić 5 lat dostać tylko: Piotrkowska 145 mieszcz. 34. 4350-3

Bielizniarka z lustrem, łóżeczko dziecięce białe, etażerka, stolik do samowaru, dywan duży, kuchenne sprzęty mało używane, garnki tanio do sprzedania. Skwerowa Nr 5 z frontu 1-e piętro. 4413-3

Dobra muzyka na bale, koncerty 1 t. p. od 2 (fortepian, skrzypce) do 30 osób po cenach dostępnych. Średnia 12 m. 16. 4378-3

Dziuga Nr 5 m. 5. Okazyjnie do sprzedania detalicznie, wełniane chustki, różnej wielkości w wyborowym gatunku, po fabrycznych cenach. 4421-2

Filija piekarska z obiadem w dobrym punkcie do sprzedania z powodu choroby. Miłsza 34 4428-3

Mebel 3-ch pokoi wyprzedam: otomane, lustro, szafy, łóżka, komoda, bielizniarkę, zegar, maszynę, stół, krzesła, kredens, gramofon z płytami, zegar, lampę, firanki. Zawadzka 38 m. 1 w miesiącu. 4427-1

Mebel, garderoba, łóżka z materacami, umywalki, kredens, stół, krzesła, otomana, kozetkę, lampy, obrazy olejne, lustro, szafy, salonowy garnitur, machonowe biurko, bibliotekę sprzedaje za bezcen Skwerowa 5 m. 4. 4433-7

Najtansze źródło maszyn do szycia ręczne od 20 nożne od 40 rub na raty. Piotrkowska Nr 209 m. 11

Okazyjnie do sprzedania meble. Piotrkowska 191 m. 1. 4434-2

Prośby, sprawy karne, apelacje, kasacje, kontrakty, korespondencje różnego rodzaju do instytucji rządowych i prywatnych. Dawid Maków Widzewska 36. 3350-1

Poszukuję pożyczki od 8 do 9 tysięcy rubli na nowy dom przy ul. Warszawskiej w Pabianicach, na I-szy numer hipoteki po Towarzystwie. Dom oszacowany na 26,000 rubli, dochodu daje 2,000 rubli rocznie. Ktoby chciał pożyczyc na umiarkowany procent, niech nadesie wiadomość do „N Kurjera Łódzkiego“ Zachodnia 37, dla „Gospodarza“

Sklepniarza ze sklepem do wynajęcia od 1-go stycznia. Suwalska Nr 33. 4393-6

Potrzebna zdolna podręczna Zawadzka Nr 41 m. 8. 4419-1

Wielka Wyprzedaż

GWIAZDKOWA!

15% RABATU 15%

J. WINDMAN,

Łódź ul. Piotrkowska Nr 35.

Filija: ul. Piotrkowska Nr 165.

Wielki wybór eleganckiego obuwia najnowszych fasonów, oraz różne obuwia balowe. r1852-8

Skład futer

L. Carnowski

Piotrkowska 81, I piętro

Poeca Sz. P. wszelkie nowości tegoroczne, w gotowych rzeczach, jakoteż w błamach i skórkach.

Ceny hurtowe.

UWAGA!!! Własny warsztat. Wszelkie obstalunki i reparacje, wykonywam sumiennie i starannie pod własną obserwacją. 1480-15

SKŁAD
towarów jedwabnych
Bernarda
Dobrzyńskiego
10 Piotrkowska 10.

POLECA
ostatnie nowości:
jedwabie, aksamity, kotik
i plusze.

1869—3

Dr. Bengué, 47, Rue Blanche, Paris.

Baume Bengué
WYLECZENIE ZUPEŁNE
PODAGRY — REUMATYZMU
Cena: 1 r. 20 k. **NEURALGII** Cena: 1 r. 20 k.

Dostać można we wszystkich aptekach. Oryginalne pudełka opatrzone są różową banderolą z podpisem:

Powszechnie znana
firma
L. Kleinot
PIOTRKOWSKA 99.
ul. Gałera-Rynek 2.

Przygotowała
na sezon zimowy
wielki wybór
Garderoby
męskiej, damskiej
i dziecięcej
WEDŁUG OSTATNIEJ
MODY.
Ceny bardzo przystępne.
415—0

Zgierski
Skład sukna
i kortów.

Najnowsze i najmodniejsze
modele sezonowe
w materiałach
jesiennych i zimowych
na eleganckie
garnitury męskie, palta i ko-
smy damskie, nadeszły i są do
nabycia po umiarkowanych
lecz stałych cenach.
Specjalna sprzedaż de-
taliczna po cenach fa-
brycznych.

Karpowski
i Kaptun,
Piotrkowska 37
w podwórzu na
prawo.

Na GWIAZDKĘ!
Wielki wybór Praktycznych Podarków srebrnych 84%
i platerowanych na Białym Metalu
poleca
MAGAZYN FABRYCZNY
JOZEF FRAGET
Łódź, ul. Piotrkowska 69. Telef. 24-52

Wzajemna Izba Handlowa Polsko-Słowacka
Gwarancja zarobku 50 Rs.
miesięcznie.
Osoby aspijające na oszczędności znajdują
na cały rok przez nas zagwarantowany
zarobek, pracując u siebie w domu. Pa-
chowe wykształcenie abyłszne. Robo-
ty zrobione nabywamy. Prospekt na żą-
danie, po otrzymaniu 7 kop. marki.
TOWARZYSTWO MASZYN DO TRYKOTAZI
THOMAS H. WHITTICK — KUNAU I S-ka
Petersburg, Nowa 40/42 — 319.

Bakalie mieszane

JAN STYCZYŃSKI
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 131, Tel. 1405.
HANDEL
WIM I TOWARÓW KOLONIALNYCH
Na nadchodzące święta poleca:
Pierniki firm, Kaliskie—Mystkowskiego, Marszla—Warszawskie,
Wróblewskiego, Aleksandrowicza, Złotego Uła, oraz Toruńskie
Wesego.
Wina, krymskie, kaukaskie, węgierskie, oraz francuskie białe,
czerwone, koniaki i likiery krajowe i zagraniczne renomowanych firm
Kawior, astrachański i amurski konserwy rybne.

Bakalie mieszane

W sklepach detalicznej sprzedaży
Karola Göppert
Łódź, Piotrkowska № № 11, 71, i 145
znajdą W. W. P.
bogato zaopatrzonej skład w
Czapki karakulowe również imitacje.
Kapelusze z weluru czarne i kolorowe,
Sukienne kapelusze z najładniejszych me-
lanży,
Twarde i miękkie kapelusze
najmodniejszych fasonów
Czapki sportowe na jesień i zimę
chapeaux—clagues i Cylindry.

SPACEROWA № 17 (dom Akeyju. Towarzyswa K. Scheiblera):
Przy Szkole Kroju i Szycia
Apolonji Kopydłowskiej
Łódź, ulica Piotrkowska № 115.
Otwarte zostały kursy wieczorowe kroju i szycia
Dla niezamożnych za opłatą tygodniową
Zapis uczenie codziennie z wyjątkiem świąt od godzin 5-ej do 8-ej.

Uczcie się wszyscy
„TANGO“ oryginalnego tańca
argentyńskiego tylko
w Szkole Tańców Sz. Zalcmana
ul. Zachodnia № 26.
Nowy Kurs Tańców
rozpoczyna się. Zapisy codziennie od godz. 7-11 wiecz.

6. Nowomiejska 6.
Konkurencja
Skład obuwia
A. J. Rzeszowski.
Największy wybór męskiego, damskiego i dziecin-
nego obuwia, a także obuwia filcowego damskiego i
męskiego, oraz butów długich skórzanych z najlepszej
skóry i filcowych, kaloszy petersburskich płytkich
głębokich po cenach fabrycznych. r1757-50
6 Nowomiejska 6.

REJENT
Stefan Korn
otworzył kancelarię
przy ulicy Piotrkowskiej w
domu W-go Pfejfra № 71.
r1875-1

Doktor
Roman Gloger
akuszer
mieszka obecnie Nowy Rynek № 5.
Godziny przyjęć: 8—11 r. 5—7 p. poł.
Telef. 34-92. 403-3-1

Na gwiazdkę!

najlepszy podarek

PATHEFON

który gra bez igieł, głośno i nadzwyczaj wyraźnie, dostać można na dobrych warunkach na raty

w Specjalnym Składzie Pathefonów

Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 118. Tel. 19-09.

Wielki wybór płyt świątecznych (kalend)

jako też

aparatów z tubami i bez tub

Każdy oryginalny PATHEFON opatrzony marką fabryczną. Tamże do nabycia są najtańsze i najlepsze maszyny do pisania „Ideal”.

Reparacje wszelkie najtaniej i najakuratniej. Cenniki i repertuary bezpłatnie.

MASŁO, SERY

w znanych ze swej dobroci gatunkach

POLECA

Hurtowy Skład Masła i Serów

„Bracia Kieszkowscy”

ul. Piotrkowska 215. Telefon. 23-20.

Ceny umiarkowane!

Towar wyborowy!

r1865-3-1

Jedynе źródło dobrego kupna!

TEATR TEATR
„SFINKS”

Zielona 2.
TYLKO 4 DNI!!!

Od dziś do wtorku włącznie. Między innymi;

Wspaniały program. **Sensacja!**

Instykt Pantery

Wielki wybitny dramat w wykonaniu najlepszych artystów, w 2-ach wielkich aktach.

Część III. **Choroba Morska** rzeźba naukowa

Każdy musi o tem wiedzieć, że najsolidniejszą i najtańszą magazyn obuwia jest u

J. Gotlieba Łódź, Zielona 5.

Tysiące klientów zyskałem w tak krótkim czasie za solidne prowadzenie interesu i dobry towar. Zawiadamiam Sz. Publ. że na przybliżające się święta przygotowałem wielki wybór po następujących cenach:

Filcowe ciemne buty 8 rb. 50 k.	Dams. lak. kamasze 5 rb.
Lakierowane buty 8 rb.	„ gienzowe „ 4 rb. 50 k.
Szaronowe buty 7 rb.	„ chromowe „ 4 rb.
Męsk. lakier. kamasz. 5 rb. 25 k.	„ hambursk „ 3 rb. 50 k.
„ gienzowe „ 5 rb.	Pantofle lakier. „ 3 rb. 50 k.
„ chromowe „ 4 rb. 75 k.	Kaloszówki „ 3 rb.
„ hambursk „ 4 rb. 25 k.	

a także różne dziecięce buciki, ranne pantofle po tanich cenach. Za wdzięczność daje publicz. śliczny gwiazdkowy podarenek. Każdy klient zostaje fotografow. i otrzymuje ślicznie wykonane z fotografie bezpłatnie.

Wielkie podarunek gwiazdkowy!

Wielkie podarunek gwiazdkowy!

W najlepszej i najspokojniejszej części miasta ZITTA położona

Pańska Willa

z pięknie urządzonego ogrodem, zawierająca 14 pokoiów, kuchnię, ze wszystkimi wygodami, kąpielą, dużymi strycho-wami piwnicznymi pomieszczeniami i t. p. jest **natychmiast do sprzedania w cenie wartości**. Bliższe wiadomości udziela ARCHITEKT HEINR. ZIEGER, ZITTAU i Sa (Niemcy.)

UWAGZE CHORYCH!

Opinie wszelkich lekarzy zgadzają się na jedno, a mianowicie, że choroba zwana **Rzerzączką (trprem)** jako umiejscowiona, lecz się tylko przez energicznie działające szprycowanie a zatem jeśli kto, to aby, na zawsze wyleczyć się z tej choroby, zaleca się użycie szpry- **URETRYNEM**, który według świadectw i obserwacji, lekar-cowania I. Mozgowa skiej w klinikach jest istotnie powaym środkiem w walce z rzerzączką tryprem, ostrą i chroniczną, oraz przy opłach kobiecych. Do zupełnego wyleczenia potrzeba 2 do 4 flakonów. Cena flakonu 1 rb. 50 kop. bez przesyłki ekspedycja za zaliczeniem. Skład Główny Moskwa Baizaja Jakimianka, w domu Lebediewa m. 15. Adres dla listów: Moskwa W-ny J. Mozgowej, Reprezentant na Rosję Południową, Dom Handlowy „J. Hasiański”, Odesa, Puszkinska 11 Sprzedaż we wszystkich aptekach i składach aptecznych w Moskwie w magazynie T-wa R. Kellera, i Spółki K. Ermansa, G. Brunsza Matejsena W. K. Ferreina i w, innych składach aptekach.

Zakład szewski W. GORSKIEGO
(Mikołajewska Nr. 32)

nagrodzony wielkim złotym medalem na wystawie rzemieśl.-przemysłowej w Łodzi w roku 1912. Poleca Sz. Klienteli obuwie wszelkiego rodzaju wykonane według ostatniej mody. Ceny przystępne.

Elektrownia Łódzka. 4-1

Ponieważ zostało stwierdzone, że w wielu instalacjach używanych są **podrabiane** lub drutem okre- **korki** bezpiecznikowe, przeto ostrzega się cone) W. PP. Abonentów, że jest to ze względu na bezpieczeństwo pożarowe **jaknajsuro-wiej wzbronione**.

W instalacjach, gdzie tego rodzaju korki będą znalezione, dopływ prądu zostanie natychmiastowo przerywany, zaś abonent pociągnięty będzie do odpowiedzialności za niezachowanie przepisów bezpieczeństwa i niezależnie od tego za rewizję policzoną mu będzie po Rb. 1, za każdy podrobiony korek.

Łódzki Oddział Towarzystwa Elektrycznego Oświetlenia z 1886 roku.

THIOTYMINA

APTEKARZA J. HUMBLET

ZATW. PRZEZ URZĄD LEKAR. PETERSB. ZA N° 6816.

ZALECANY PRZEZ P.P. LEKARZY Z NIEZAWODNYM SKUTKIEM. JAKO ŚRODEK ZNAKOMITY W PRZYPADKACH CHORO- BÓW DRÓG ODDECHOWYCH, JAK: KATAR KRZANI, KATAR OSKRZELI, KATARY PŁUC, KASZEL. POSUDZA LAKNIENIE, WZMACNIA ORGANY TRAWIENIA. A TEM SAMEM PRZYCZY- NIA SIĘ DO OGÓLNEGO POLEPSZENIA STANU CHOREGO. SPOSÓB UŻYCIA PRZY KAŻDYM FLAKONIE.

ŻĄDAC WE WSZYSTKICH APTEKACH I SKŁADACH APTECZ.

E. FUKS Gabinet Dentystyczny

Łódź, Benedykta 2 (d.p. Rozenblatt)

Były główny asystent nadwornego lekarza dentystry Engla w Berlinie **Po dziesięcioletniej praktyce zagranicą** (Berlin, Londyn, N-Jork, Filadelfia) osiedlił się w naszym mieście. Beboleśnie traktowanie zębów, podług specjalnych metod i przy zastosowaniu specjalnych aparatów. Wyjęcie zębów za pomocą aparatu gazowego bez najmniejszego bólu. Złote porcelanowe plomby. Sztuczne zęby z podniebieniem i bez (ze złota i porcelany.) **Porcelanowe korony i mosty.** Pastowanie krzywych zębów i wysunięte szczęk przy pomocy specjalnych regulatorów. Umocnianie luźnych zębów promieniami Roentgena. Leczenie zapuszczonych chorób zębów i jamy ustnej specjalnymi promieniami elektrycznymi (ultra fioletowe i inne). Leczenie złamanych szczęk i dorabianie brakujących części twarzy (sztuczne nosy, uszy, wargi, miękkie podniebienie i t. p.)

GABINET

Lecznico-kosmetyczny

Usunięcie brodawek, wargów, piegów etc. Wszelkie zabiegi upiększające aparatami elektrycznymi najnowszego systemu. Specjalność regeneracja i trwałe rekoloryzacja siwych włosów bez użycia farby

(Dyplom Akademii naukowej kosmetycznej w Paryżu). CEGIELNIANA № 4 telef. 8-42. Przyjmuje 11-2 od 4 do 7. wiecz. **Tylko dla Pań!** 1602-0 **Doktorowa Frydowa.**

Choroby skórne, weneryczne i niemoc piciowa **Dr. Lewkowicz**

powrócił

Leczenie rzerzączki bez szprycowań.

Przy syphilisie stosowanie prep. „606 i „914”. Leczenie elektrycznością i masażem wibracyjnym.

Konstantynowska 12 obok teatru Selina. od 9-1 i od 6-8. dla pań od 5-7 niedziela od 9 do 3. 2701-1 Dla Pań osobna poczekalnia.

bezwartościową imitację i falsyfikaty zawierają te wszystkie pudełka które nie są zaopatrzone w niebieską banderolę z rosyjskim napisem oraz u dołu i na pokryciu pudełka nie mają zamieszczonej firmy Dr. Bayer's Társa, Budapest. Pudełko 65 k. We wszystkich aptekach

MAGAZYN KAPELUSZY DAMSKICH I GALANTERJI

Florentyny CHLEBOWSKIEJ

ulica Zielona Nr. 33 (Zielony Rynek)

ma zaszczyt polecić Sz. swojej Klienteli duży wybór galanterji damskiej i męskiej po cenach bardzo niżonych. Poleca również kapelusze damskie tanie i gustowne, także żalobne kapelusze na składzie r1459-0-1

Fortepiany

Beckera, Feuricha, Grotriansteinwega, Ibacha, Rittera, i inne.

Nieporównane w tonie, wykończeniu trwałości i miękkości gry przewyższają wszystkie inne instrumenty tego rodzaju pod każdym względem, następnie **pianole, fisharmonje, aparaty samo grające, nuty do tychże, pulpity do fortepianów.**

GWARANCJA
10 LAT.

sprzedaż wyłączna
tylko w składzie
forte-pianów

Karola Koischwitz

Łódź, ul. Pasaż-Majera 2 telef. 15-51.

Pierwsza, najstarsza i największa firma tej branży w Łodzi, założona w 1892 roku. Przyjmuje się do naprawy, strojenia, odświeżenia i pakowania. Sprzedaż za gotówkę i na raty. Transakcje kupna i wymiany. **Fortepiany do wynajęcia.**

najlepsze pod względem społecznej, budowy fortepianów są wykonane przez firmy:

Krajowa fabryka
KONSERW
z **JARZYN**
TOMASZA
H. Potockiego
pod Warszawą.
Filja w Łodzi,
99 Pańska 99.
19-63 Telefon 19-63.
Dostarcza **HYGIENICZNEJ**
kwaszonej kapusty i ogórków
na zamówienia piśmienne
i telefoniczne. 1811-3

Ważne dla Pań.
Gabinet kosmetyczny
Konstantynowska 18 m. 7.
Najnowsze sposoby osiągnięcia drogą naturalną piękności twarzy, szyi, rąk i włosów.
Upiększający masaż twarzy i biustu (plastyczny, wibracyjny, pneumatyczny i elektryczny). — **Naparzenia twarzy.** — **Zastrzykiwania.** —
Wydelikowanie cery, nadanie skórze twarzy, szyi i rąk białości, gładkości aksamitnej i elastyczności. — **Manicure.**
Radikalne usuwanie przyszczów, wągrów, pieg, śladów po ospie, połyku i pocieniu się twarzy, czerwoności, nosa i rąk. **Zmarszerek, fałd i szpecących włosów.** — **Odtuszczenie podbródka i biustu.**
Odpowiedzi na listy. — Godziny przyjęć: 11-1 i 3-8 pp.

Nowotworzony
MAGAZYN KRAWIECKI
przyjmuje wszelkie obstalunki tak z własnych, jak i powierzonych materiałów.
W. Krzyżanowski
ul. Przejazd 34, (dom ludowy)

NA GWIAZDKĘ
wyjątkowo tani! polecam:
resztki wełniane na bluzki, suknie i kostiumy, tkaniny modne na suknie balowe, także białe gotowe, woalki, pończochy, rękawiczki, chustki, ciepłe, oraz hafty kaliskie i szwajcarskie, również firanki sztery i portjery.
Andrzeja 44, parter front.

Politechn. Program
Instytut bezpłatnie!
Bodenbach n/Elba
Wykszał. Inżynierów,
Archit., Technik., Chemików.
r1718-12-1

Magazyn mebli
Ekonomja
Firma chrześcijańska.
Łódź, Piotrkowska 173.

Jedyné źródło najkorzystniejszego nabywania mebli nowych i używanych. Duży wybór kredensów, stolów, krzesel, szaf, biur, bibliotek, otoman, lustek, łózek, bielizniaków, garniturów salonowych, mebli gładkich i t. d. kupować najlepiej tylko
w Ekonomji
ul. Piotrkowska Nr 173
JB50 52

Ważne dla pań!
sprzedaje mało używane kostiumy damskie, suknie balowe, bluzki i halki oraz okrycia damskie. Konstantynowska 6 drugie podwórze m. 18. Wejście także z ul. Zachodniej 32.

Wyszły z druku
wyawnictwa księgarńi W. Makowskiego w Wilnie.
Domańska M.
Jedna Czternasta
powieść — nowela
premijowana na Konkursie Kurjera Litewskiego. Cena Rb. 1.
Bazarz Polski, 2 tomy Rb. 1.
kart. 1,20,
opraw. 1,50. Do nabycia we wszystkich księgarniach. r1814-3-1

Tylko za 1 rub. 75 kop.
wysyłam za zaliczeniem po otrzymaniu obstalunku piękny zegarek, anker pat. I gatunku, czar, ang. stali, na 15 kamieni, do nakręcenia główką raz na 36 godz. ze szkłem, które chroni od kurzu i pęknięcia, wyregulowany co do minuty, z gwarancją na 6 lat. Do każdego zegarka dodaje się **bezpłatnie** elegancka dewiszka z brelokiem. Przesyłka do 4 sztuk 45 kop. Adresować: Skład zegarków **S. Kutscher,** Warszawa ul. Szliska Nr 24. **Uwaga!** Bez ryzyka, o ile się nie spodoba przyjmuję z powrotem.

Dr. med. W. KOTZIN
ul. Piotrkowska Nr 71.
Choroby serca i płuc
przyjmuje od 10-11 po poł. od 4-6
Telefonu nr. 21-19.

Doktor
W. DUTKIEWICZ
Choroby skórne i weneiczne
przeprowadził się, mieszka obecnie
Nawrot Nr. 1.
9-12 r. i 5-8 pp.
Panie od 4-5 pp.

Dr. Franciszek Koziolkiewicz
(senior)
mieszka obecnie na ul. **Przejazd 8, front, i piętr.** Tel. 17-14
Godziny przyjęć od 9 i pół do 11 rano i od 6-8 wiecz.

Doktor
Eugenja KERER-GERSZUN
POWRÓCIŁA.
Choroby kobiece
Przyjmuje od 9-11 rano i od 3-6 pp
w Niedziele do 12-01 przed połud.
PIOTRKOWSKA 121; telef. 18-07
1516-0

KALOSZE

znane powszechnie dla swego wysokiego gatunku, zpatentowanymi, pogrubionymi napiętkami, najmocniejsze i najładniejsze fasony, trwałość gwarantowana.

- Linoleum** do ułożenia podłóg i klatek schodowych, niezwykle, praktyczne i higieniczne
- Linoleumowe dywany i chodniki** w pięknych deseniach.
- Linoleum Inlaid** (desenie nawskroś) trwałe, niezniszczalne.
- Linkrusta** Wypukłe obicia ścian
- Różne Chirurgiczne Wyroby** gumowe, jako to: płótno gumowe (mettal), gąbki, szpryczki etc.
- Gumowe Zabawki:** baliki zwierzęta, piłki.
- Guma** do wycierania atramentu i ołówka.
- Gumowe Obcaszki** nadzwyczaj trwałe.

Poleca:

TOWARZYSTWO

„Prowodnik”

Jeneralny Reprezentat
JULIAN MEISEL

Sprzedaż hurtowa i detaliczna:

Łódź, **PIOTRKOWSKA 55.** Tel. 60.

Poszukuję

zarządu domem od Nowego Roku za mieszkanie lub też stosownie do umowy. Łaskawe oferty proszę składać pod lit. T. Ł. w Administracji niniejszego pisma. 4407-0-1

„Anuszerka masażystka

z dyplomem Cesarskiej Akademii medycznej w Petersburgu praktykująca 20 lat, przyjmuje: masaż, porody w nocy, zamówienia na siłość, podskórne zastrzykiwanie, udziela porad, dyskretna, zapewniona. Andrzeja Nr 39 m. 13 do 12-5. Odpowiedzi na listy.

Uwaga! 15% Rabatu!
Wielka świąteczna WYPRZEDAŻ
z 15% rabatu z wszelkich towarów
w **Jarosławskim Magazynie**
19 Piotrkowska 19.

**Ważne
Zawiadomienie!**

**Czytajcie
i nie zapomínajcie!**

**Uczniowie! Muzycy! Nauczycielowie muzyki!
oraz Szkoły muzyczne!**

Że z dniem dzisiejszym przy hurtowym składzie muzycznych instrumentów

H. Schönwitztza

ŁÓDŹ, Piotrkowska Nr. 128

otworzony został oddział dla detalicznej sprzedaży wszelkich instrumentów muzycznych i dodatków do nich.

Mając na względzie ogromny rozwój muzyki wśród młodzieży, postanowiliśmy i w oddziale detalicznym, sprzedawać wszelkie muzyczne instrumenty **PO ŚCIŚLE HURTOWYCH CENACH**, co umożliwi każdemu, kupno lubego instrumentu muzycznego, po bajecznie taniej cenie, i ukróci wyzysk prowadzony przez niektóre firmy, w tej ślepej gałęzi handlu.

Udogodnienie to wprowadzone zostaje rodzajem próby na czas nieograniczony.

SKŁADY STAŁE ZAOPATRZONE:

w bajeczny wybór, wszelkich instrumentów muzycznych, jako: SKRZYPCE, VIOLONCZELE, MANDOLINY WŁOSKIE „Puglissi Real et Figli“, GITARY, BAŁABAJKI, HARMONJE, CYTRY, KLARNETY, FLETY, TAMBORYNY i inne, szkoły do nich, oraz struny WŁOSKIE, PARYSKIE i wo. góle wszelkie dodatki w zakres muzyki wchodzące. Wielki wybór różnych samogrających instrumentów „Kalliope“ i nuty do nich,

oraz **gramofony, dublefony, patëfony i płyty.**

Ceny stałe!

Reparacja, strojenie i korekta instrumentów.

Ceny stałe!

**Czy
doprawdy?**

Pani jeszcze nie używała kremu tak bardzo rozpowszechnionego na całej kuli ziemskiej z niezawodnym rezultatem. Wydatek nieznaczny, a korzyść wielka. Wszelkie piegi opalenizna, plamy, przysusze, wagi i liszaje natychmiast bezpowrotnie znikają. Dla uniknięcia naśladownictwa sprzedaż tylko w składach aptecznych na:

Nawrot № 54, i Konstantynowska № 75.

Cena za słoik 50 kop., mocniejszy 75 kop.

W tych dniach rozpoczyna się w mojej szkole tańców, przy ul. POŁUDNIOWEJ № 15,

Nowy kurs tańców

Udzielam lekcji osobom pojedynczym i kółkom zamkniętym wieczorowym a także kółkom zamkniętym popołudniowym, według umowy.

Wykładam również w zakładach naukowych i domach prywatnych, z szacunkiem

I. ZALCMAN,

dypłowany nauczyciel tańców. UWAGA: W niedzielę i dni świąteczne odbywają się lekcje zbiorowe popołudniowe od godz. 2-6 i wieczorowe od godz. 7 do 11-ej. 4397-6

Fabryczny
Skład Porcelany
Łódź, ul. Piotrkowska
№ 31.
Telefon Nr. 11-80.

Ć M I E L Ó W

Porcelanowe:

Serwisy stołowe

na 6 i 12 osób.

Garnitury do kawy i herbaty,

Garnitury do owoców i t. p.

**Ć
M
I
L
Ó
W**

POLECA

w wielkim wyboze
wykwintne i praktyczne

**PODARKI
na GWIAZDKE.**

Ceny stałe — fabryczne.

Uwaga! W niedzielę dn. 14 i 21 b. m. magazyn otwarty od godz. 2-ej.

Szkoło stołowe i kryształ,

Garnitury na umywalnie,

**Figury, akwarja,
wazony,
żardiniery.**

Oryginalne wyroby

japońskie „**Mikado**”
r1850-4-1

**Instytut de Beauté
de M-lle Milakowska**

(Zawadzka № 6)

(uczenica prof. Archambeau w Paryżu)

Spejalne francusko-kosmetyczne masa że za pomocą lekarskich środków Hygieniczne pielęgniwanie i odmładzanie cery

TWARZY

Usunięcie zmarszczek, wągrów, piegów, krostowatej i ospowatej cery i brodawek. Wzmocnienie porostu włosów. Usunięcie na zawsze niepotrzebnych włosów na twarzy. Wyjączne użycie preparatów elektrycznych podług najnowszych wynalazków. Opieka lekarska. Przyjęcia od 11-1 i od 3-7 w.

**Kaucjonowane Biuro
Pedagogiczne i Pośrednictwa Pracy.**

W. Rościszewskiej.

Warszawa Jerozolimska 68 tel. 107-02

Bez kosztów pracodawcom rekomenduje: administratorów, rządów, ekonomów, buchalterów rolnych, kasjerów, leśniczych, gorzelanych, mleczarzy, łowczych, pisarzy praktykantów, ogrodników, torflarzy, szoferów, mechaników, stelmachów, kowali stan-gretów, kamerdynerów, lokajów, gospodynie wiejskie, panny służące ze sprawdzonymi świadectwami i referencjami prywatnymi. Poleca: Nauczycieli, nauczycielki, wychowawczy-nie, bony, polki, francuski, angielski, niemiecki, sprowadza wprost z zagranicy.

CZARNY PUDEL

(suka) z białymi plamami zaginął. Oddać za wynagrodzeniem S. Libermann, Dzielna 1. Nieprawy właściciel będzie karany sądownie. 4414-2-1

**Lekarz
Dentysta D. Sperling**

Ul. Zawadzka № 23.

B. Asystent Instytutu Lekarsko-dent. Moellera w Berlinie
Spec. Chirurgja jamy ustnej Orthodontja — Protetyka. Leczenie elektrycznością i masażem wibracyjnym. Przyjmuje od 10-2 rano i od 4-8 wiecz., w Niedziele od 10-12.

Dr. S. Sznitkind
Srednia № 3.

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych (stos. 606) i kosmetyki lekarskiej (włosy, twarz etc.)

przyjmuje od 8 i pół do 11 i pół rano i 4½, do 9 wiecz.

Dr. Med.

A. Margolis

JUNIOR

Zielona 6. Tel. 6-13.

Choroby żołądka i kiszek.

przyjmuje od 9-11 rano i od 4-5 po poł. r1-3055

Lekarz dentysta

A. Cenżar

mieszka obecnie

ul. Piotrkowska 82.

Tel. 27-87.

1522-10